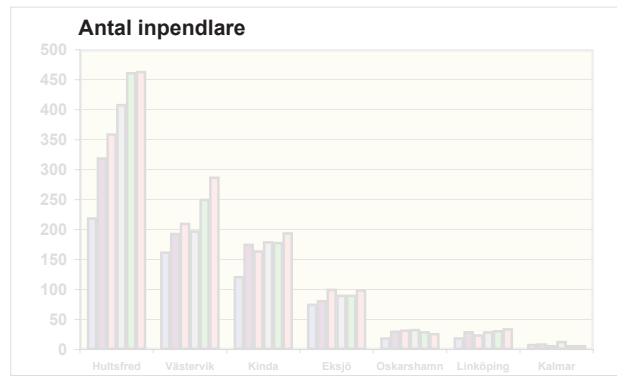
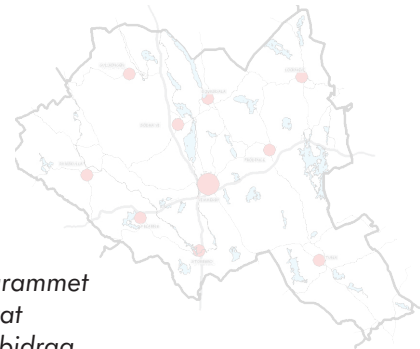

Lokal utvecklings- och
översiktsplan 2007

Statistik

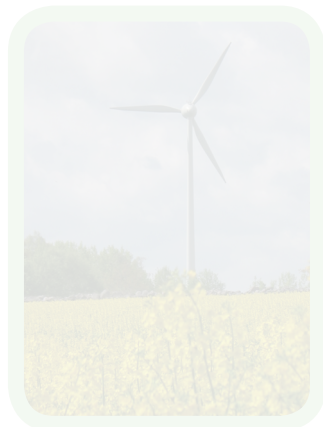
Tätortskartor

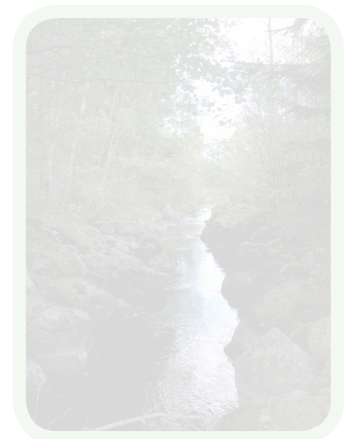
Naturvårdsprogrammet
är medfinansierat
genom statliga bidrag
till lokala och kommu-
nala naturvårdsprojekt
(SFS 2003:598)

Naturvårdsprogram

Fotograf: Per Lindegård, Lansstyrelsen

Verksamhetskartor

Miljökonsekvens
beskrivning

Utställningshandling

Naturvårdsprogram, Objektsdelen

Stångåns avrinningsområde

Lokal utvecklings- och översiktsplan 2007
för Vimmerby kommun

Stångåns avrinningsområde

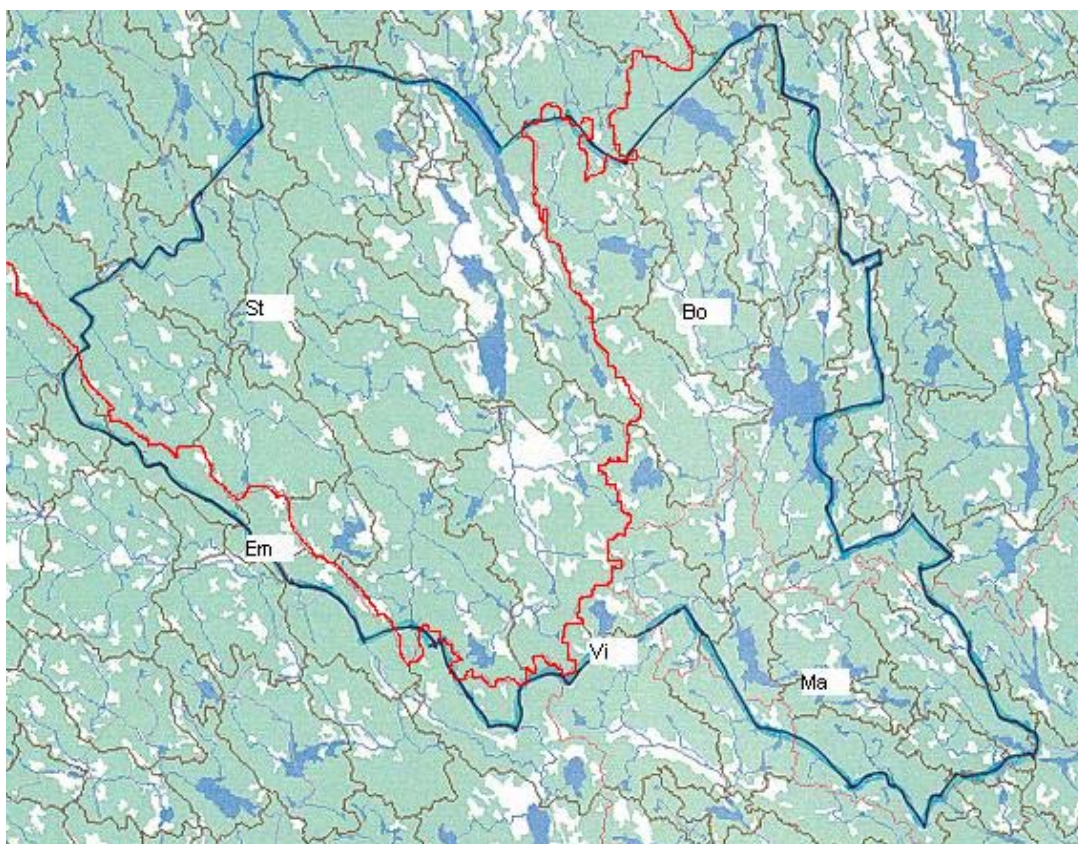
En stor del av Vimmerby kommun tillhör Stångåns avrinningsområde. Huvudfåran rinner från Ydreforstrakten söderut, passerar öster om Rumskulla, korsas av riksväg 33, fortsätter ner till Storebro och byter riktning mot norr och Vimmerby tätort. Ån rinner genom Krönsjöarna och Juttern innan den lämnar Vimmerby kommun. Stångån rinner samman med Motala ström för att till slut falla ut i Östersjön i Bråviken öster om Norrköping.

Områdets västra del utgör en utlöpare från sydsvenska höglandet och den högsta punkten ligger på drygt 290 meter över havet. Barrskogen dominerar men runt gårdarna som ofta är placerade i höjdlägen finns lövträd av olika slag. Det är ofta ädla lövträd som ask, lind och lönn men även fågelbär och alm. Eken finns här också och det mest kända exemplet är väl Kvilleken som växer vid gården Norra Kvill, belägen ca 230 m.ö.h. Det vanligaste lövträdet i detta område är björken.

Östra delen av avrinningsområdet domineras av Stångåns dalgång mellan Storebro och sjön Juttern samt Djursdalabäckens dalgång från Bysjön och Snesaren till Juttern. Även här finns mycket barrskog men en stor del av marken är uppodlad.

Stångåns vattensystem är ett kärnområde för uttern.

Här finns fyra stråk i nordväst-sydostlig utsträckning med stora mängder isälvsmaterial: Sjösbosjön-Hjortens dalgång, Stångåns dalgång Ydrefors-Rumskulla-Storebro, Vervelåns dalgång Björkhult-Vimmerby- Storebro samt Djursdalaåns dalgång mellan Juttern och Bysjön.

Stångåns avrinningsområde täcker västra delen av Vimmerby kommun

Tabell över samtliga bedömda objekt

Stångåns avrinningsområde

Naturvärdesklass

St 1	Ramsefall, biotopskyddsområde	II
St 2	Ås vid Rammsjön	III
St 3	Möckeln	III
St 4	Ydrefors-Rumskulla, isälvsavlagringar	I
St 5	Stångån, vattendrag	I
St 6	Skärgölen, sjö	III
St 7	Grytgölsbäcken, vattendrag	III
St 8	Norra Kvill, naturskog, Nationalpark	I
St 9	Hagmarker vid gården Norra Kvill, Kvilleken	II
St 10	Sandsjön	III
St 11	Åsryggen vid Ventzelholm	II
St 12	Grönsved, Natura 2000	I
St 13	Grönshult, björkhage	IV
St 14	Stormossekärret, våtmark	II
St 15	Sjösbo, blandlövhage	II
St 16	Hjorten, sjö	II
St 17	Isälvsavlagringar vid Hjorten	I
St 18	Viggesbo, hagmarker	I
St 19	Lillån, vattendrag	II
St 20	Kåremålagöl, biotopskyddsområde	II
St 21	Rumskulla, blandlövhage, björkhage	II
St 22	Hult, björkhage	II
St 23	Mossjön, sjö	III
St 24	Herrestorpeån, vattendrag	III
St 25	Bastefall, ekhage, björkhage	II
St 26	Hökesjön, sjö	II
St 27	Hansehultesjön, sjö	III
St 28	Ekhage vid Skorparp	III
St 29	Rostorp, hagmark	III
St 30	Hemsjön vid Eldstorp, våtmark	III
St 31	Blågöl, våtmark	I
St 32	Gissen, sjö	III
St 33	Älsterebäck, vattendrag	III
St 34	Gebo, blandlövhage	III
St 35	Gebosjön, sjö	III
St 36	Skiresjön, sjö	II
St 37	Kvarnbäcken, vattendrag	IV
St 38	Ås norr om Borstingen	II
St 39	Borstingen, sjö	III
St 40	Älen, sjö	III
St 41	Nossen, sjö	III
St 42	Skvalmossen, backsippsäng	III
St 43	Norängsån/Högerumsån, vattendrag	IV
St 44	Halsebo, mosse	I
St 45	Hage vid Mjöhult	III
St 46	Algutstorp, blandlövhage	III
St 47	Skäfshult, blandlövhage	III

St 48	Skäfshult, åsar	II
St 49	Södra Krön, sjö	II
St 50	Ekelid, blandlövhage	II
St 51	Bäckhult, blandlövhage	III
St 52	Nylingeån, vattendrag	II
St 53	Sundsängen, hagmark	III
St 54	Norra Krön, sjö,våtmark	I
St 55	Ösjön, sjö	III
St 56	Kållemåla, blandlövhage	III
St 57	Kållemålasjön, sjö	III
St 58	Vervelån, vattendrag	II
St 59	Brunnstorp, björkhage	III
St 60	Örsåsa, öppen hagmark-blandlövhage	I
St 61	Örsåsa, blandlövhage-ekhage	II
St 62	Örsåsa, ädellövnaturskog	II
St 63	Örsåsdrumlinen, geologisk bildning	III
St 64	Norr om Örsåsa, lövrik barrnaturskog	III
St 65	Norr om Örsåsa, aspdominerad lövnaturskog	III
St 66	VNV om Örsåsa, äldre naturskogsartad skog, Biotopskyddsområde	II
St 67	Trångrösle, öppen hagmark, björkhage	II
St 68	Isälvsavlagringar Björkhult-Vimmerby	I-II
St 69	Komramåla, ekhage	III
St 70	Alsta, hagmarker och våtmarker	I
St 71	Åsparti söder om Bysjön, lokal för sandödla	II
St 72	Bysjön, sjö	III
St 73	Malmingen, sjö	III
St 74	Djursdalabäcken, vattendrag	II
St 75	Djursdalaåsen	I
St 76	Djursdalabygden, hagmarker	I
St 77	Ungstorp, lönn, naturminne	II
St 78	Ungstorp, blandlövhage	II
St 79	Bullebo, hagmarker	I
St 80	Juttern, sjö	II
St 81	Flakadrumlinen, geologisk bildning	III

Naturvårdsobjekt inom Stångåns avrinningsområde:

St 1 Ramsefall, biotopskyddsområde

Naturvärde: Klass II

Motiv: N, B

Naturtyp: Barrnaturskog

Areal: 2,4 ha

Skydd enligt Miljöbalken: BSO

Status: SVS Nyckelbiotop

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: -

Uppdaterat: 2006-06-30

Ekon. karta: 7F 1h

Koordinater: 64 06 35 4-14 86 21 1

Beskrivning

Biotopskyddsområdet är beläget ca 2 km sydost om Ydrefors samhälle. Det är en naturskogsartad barrblandskog nära Hörningsgölen. Området är varierande med en granskogsdominerad sänka och talldominerade, blockiga kullar och sluttningar. Lövinslag av huvudsakligen asp finns spritt inom området. Skogen är gammal och inslaget av död ved är stort. Hänglavsrikedomen samt förekommande signalarter tyder dessutom på en lång skogskontinuitet. Spår efter äldre bränder i form av brandstubbar samt invallade brandlyror på äldre tallar finns här och var inom området. Sannolikt är dessa bränder från mitten eller senare delen av 1800-talet.

Flora och fauna

Vid nyckelbiotopsinventeringen påträffades ett antal signalarter vilkas närvaro indikerar skyddsvärd skog. Här finns bl.a. kattfotslav *Arthonia leucopellea*, mörk husmossa *Hylocomiastrum umbratum*, gammelgranslav *Lecanactis abietina*, vitmossav *Icmadophila ericetorum*, västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus* samt talticka *Phellinus pini*.

Bevarande av naturvärdena

Området bör lämnas till fri utveckling

Litteratur och referenser

Beslut om biotopskyddsområde 2006-04-11. Diarienumr 679/06 4.44. Skogsstyrelsen Region Öst 2006.

St 2 Ås vid Rammsjön

Naturvärde: Klass III

Motiv: G

Naturtyp: Geologisk bildning, lateralterrass

Areal: 4 ha

Skydd enligt Miljöbalken:

Status: ÖGI klass I, GISGU klass 2

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass III

Uppdaterat: 2006-05-31

Ekon. karta: 7F 1h

Socken: Södra Vi

Beskrivning

Från sjön Möckeln vid länsgränsen skär en markant dalgång genom urberget i rakt sydlig riktning och mynnar ut i Stångåns dalgång vid Stora Fagersjön. Vid den nordligaste delen av dalgången ligger Rammsjön. En mycket kraftig lateralås ligger längs bergssidan öster om Rammsjön. Västsidan är mycket brant. Strax norr om landsvägskräken lämnar åsen bergssidan och fortsätter mot norr som en fritt löpande, brett ryggformad ås med brant västsida. Från vägskräken går mot nordväst en vackert getryggsformad ås med en bredd av ca 30 meter vid basen och 4-8 meter hög över omgivningen.

Flora och fauna

Öppen, solbelyst, sandig miljö kan tänkas hysa speciella arter som trivs i denna miljö. Bör undersökas.

Bevarande av naturvärdena

Grus- och sandtäkt bör undvikas.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Översiktlig grusinventering, Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar 1985:3

Grusinventering Vimmerby kommun, SGU 2005.

St 3 Möckeln

Naturvärde: Klass III

Motiv: N, F, Z, L

Naturtyp: Sjö

Areal: 295 ha

Skydd enligt Miljöbalken: SSO, LBSO

Status:

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: -

Uppdaterat: 2006-04-25

Sjöns koordinater enligt SMHI: 64 11 51-14 86 34

Avrinningsområde: 67 000 Stångån (Motala ström)

Ekon. karta: 7F 1h, 7F 2h

Maxdjup: 34 m

Medeldjup: m

Höjd över havet: 174,5-176,6 m

Socken: Södra Vi, Tidarsrum

Beskrivning

Möckeln är en flikig och näringsfattig klarvattensjö belägen ca 7 km västnordväst om Gullringens samhälle. Sjön omges mestadels av barrskog men på norra sidan finns en del uppodlad mark. Den östra delen av sjön ligger i Vimmerby kommun medan merparten finns i Kinda kommun. Möckeln regleras tillsammans med de nedströms belägna sjöarna Norrlången och Skirsjön.

Möckeln har länge varit reglerad av en dammbyggnad i sjöns utlopp. Hur gammal dammen är och hur den ursprungligen såg ut är okänt. Omkring år 1900 genomfördes en del sprängningar och grävningar och år 1918 anlades en tjärfabrik vid utloppet. Man placerade därför ett vattenhjul alldeles nedanför dammen. Vid Norrlångens utlopp låg en kraftanläggning benämnd Horva kvarn och såg. Den ägdes av Storebro Kraft AB. Vid Skirsjöns utlopp fanns en hålldamm.

Fisket upplåts till allmänheten genom försäljning av fiskekort.

Flora och fauna

Uppgifter från fiskevårdsområdesföreningen (Möckeln-Skirsjöns FVOF) gör gällande att elva fiskarter finns i området: gädda, abborre, mört, benlöja, sutare, sik, siklöja, lake, öring, elritsa samt stensimpa.

Sjön drabbades av kräftpest år 1988 varvid flodkräftan försvann. Signalkräfta planterades in år 1990. Öring planterades in 1996.

Förekommande fågelarter är storskrake, storlom, fiskgjuse, knipa, häger, kanadagås, fiskmå, skattmå, fisktärna och gräsand. I området häckar också trana och strömstare.

Kemisk/fysikalisk status

Möckelns vatten har med få undantag haft ett pH-värde mellan 6,6 och 7,5. Alkaliniteten har legat mellan 0,15 och 0,27. Både pH och alkalinitet är ökande. Färgtalet är oftast mellan 20 och 50.

Möckeln har kalkats 1990-2004. En kalkdoserare har funnits vid sjöns tillopp vid Möckelviken..

Förutsättningar för bevarande och/eller utveckling av värde

Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka sjöns ekologiska värden negativt.

Litteratur och referenser

Riksinventering 2000, bottenfauna i sjöar. SLU 2001

Östergötlands läns sjöregister, <http://www5.e.lst.se>

Möckeln-Skirsjöns FVOF

Restaurering av sjön Krön, Tage Karlsson och Karin Östman. Examensarbete i vattenbyggnad och kulturteknik, KTH Stockholm 1978.

St 4 Ydrefors-Rumskulla, isälvsavlagringar Naturvärde: Klass I-II

Motiv: G, L, N, B, F

Naturtyp: Geologiska formationer

Areal: 3 216 ha

Skydd enligt Miljöbalken: SSO

Status: RNv, ÖGI klass I-III, GISGU klass I-II

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass I-II

Uppdaterat: 2006-05-30

Ekonomisk karta: 7F 1g, 7F 1h, 7F 0h,
6F9h, 6F 9i, 6F 8h

Socken: Rumskulla,
Södra Vi

Beskrivning

Från länsgränsen vid Ydrefors till Rumskulla-Åstad rinner Stångån fram i en bred dalgång begränsad på ömse sidor av markanta förkastningsbranter. I dalgången finns stora mängder glacialfluvialt material. Området är orört och vidsträckt med ett flertal glacialfluviala och fluviala formelement av mycket stort geovetenskapligt intresse eftersom bildningarna är välutbildade, mäktiga och orörda.

Dalgångens sidor utgörs av förkastningsbranter, varav den östra är mest markant. Dalsidan öster om vägen och terrängpartierna öster därom är rikblockiga med välrundade block. De stora geologiska bildningarnas utbredning i landskapet har styrts av förkastningsriktningen precis som de mindre formelementen. På vissa ställen finns tydliga ryggar som kanske byggts upp av isälvar. Ett stort antal koniska höjder uppbyggda av rundade block finns på de lägre delarna av dalsidan. Markanta, tydligt isälvsbildade getryggsåsar ligger i högre lägen. På dalbotten väster om vägen ligger slingrande åsar med getryggsformer med åsgravar och stentorg. Lavtallskog dominerar vegetationen i området.

Vid Fagerdal utgör ett orört område Stångåns lägsta deltaplan, i vilket stora dödisgröpar har bildat ett antal sjöar. I nordvästra och nordöstra delarna finns partier av kamekaraktär.

Isälvsavlagringen fortsätter norrut in i Östergötland, där den också klassats som riksintresse för naturvården.

Sevedeleden går genom området. Stångån är en flitigt nyttjad kanotled.

Flora och fauna

På några ställen finns mosippa och plattlumner.

Öppen, solbelyst, sandig miljö kan tänkas hysa speciella arter som trivs i denna miljö. Bör undersökas.

Bevarande av naturvärdena

Grus- och sandtäkt bör undvikas.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Översiktlig grusinventering, Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar 1985:3

Grusinventering Vimmerby kommun, SGU 2005.

St 5 Stångån, vattendrag

Naturvärde: Klass I

Motiv: Z, BM, B, K, F, L, H

Naturtyp: vattendrag

Längd: km

Skydd enligt Miljöbalken: SSO, LBSO (delvis)

Status: VMI klass 1

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass I/II

Uppdaterat: 2006-02-24

Socken: Rumskulla, Södra Vi, Pelarne, Vimmerby, Frödinge, Djursdala

Ekonom. karta: 7F 1g, 7F 1h, 7F 0h, 6F 9h, 6F 9i, 6F 8i, 6F 8j, 6F 7j, 6G 7a, 6G 6a (Ydrefors-Storebro), 6G 6a, 6G 7a, 6G 8a, 6G 9a, 7G 0a, 7F 0j, 7F 1j, 7F 2j (Storebro-Juttern)

Beskrivning

Stångån tillhör Motala ströms avrinningsområde som omfattar totalt 15 480 km² varav ett mindre område, ca 700 km², ligger i Vimmerby kommun och Kalmar län.

Stångåns huvudfåra kommer in i Vimmerby kommun vid Ydrefors via vattensystemet Möckeln-Skirsjön i Östergötlands län.

Från länsgränsen vid Ydrefors till Rumskulla-Åstad rinner Stångån fram i en dalgång begränsad på ömse sidor av markanta förkastningsbranter. I dalgången finns stora mängder glacialfluvialt material.

Från Ågölen söderut till bron vid Åstad rinner ån i en smal dalgång och är omgiven av höga bergryggar och rullstensåsar. Den slingrande åfåran omges av öppna mader med bl.a. sjöranunkel och notblomster. Rester av forna åfåror finns kvar som öppna vattenytor. Här finns en liten källa med rostfärgade utfällningar och några rikindikerande växter som kärrkrokmossa, röd skorpionmossa samt guldspärrmossa.

Den här delen av Stångån är lättillgänglig genom ett antal småvägar utmed och tvärs över ån. En väg löper delvis parallellt med ån och erbjuder vackra utblickar över maderna. Här finns goda möjligheter till friluftsliv och naturupplevelser bl.a. i form av kanotpaddling och vandring på Sevedeleden.

Från Åstad ner till lämningarna efter pappersbruket vid Bråneholm vidgas dalgången och markerna närmast ån har varit uppodlade. Nedströms Bråneholm omges ån åter av skog. Vid Mossnäs har funnits ytterligare ett pappersbruk och en kvarn.

På sträckan mellan dammen i Storebro och Ösjöfors pappersbruk finns bara ett vandringshinder. Det är en låg damm vid Åstad där det tidigare legat ett bruk för linoljetillverkning. Uppströms Ösjöfors finns ytterligare vandringshinder, t.ex. kraftstationsdammen vid Norrhult. Dammen har en fallhöjd på sju meter.

Stångåns totala fallhöjd mellan Ydrefors och dammen i Storebro är knappt 40 meter och lutningen i genomsnitt 0,1 %.

Efter dammen i Storebro faller ån 6,5 meter ner till sjön Findeln. Därefter är åns fall endast några meter till Jutterns utlopp. Häremellan ligger sjöarna Södra och Norra Krön.

Åns övre lopp (ner till Storebro) är av skogsåkaraktär medan den nedströms Storebro byter till slättlandskaraktär.

Flora och fauna

Uttern har en stadig population i Stångån och några av dess biflöden.

På någon forssträcka finns stationär öring liksom elritsa. Den mer lugnflytande delen av Stångån hyser andra fiskarter, nämligen de som också finns i de stora sjöarna Krön och Juttern. Det rör sig om ca tio olika fiskarter, bl.a. abborre, gädda, mört, braxen, benlöja och gös. Gösfisket i detta område är bland de bästa i hela landet.

Strömstare och forsärla har iakttagits på olika platser vid Stångån. Krönsjöarna är mycket värdefulla fågellokaler, särskilt som rastlokal. Vid våröversvämning på maderna runt Stångån söder och väster om Vimmerby tätort samlas många olika fågelarter där.

Bottenfaunaprovtagning vid Mossnäs 1996 och 2000: Stångån bedömdes vara inte alls eller obetydligt påverkad av försurning, inte alls eller obetydligt påverkad av näringsämnen/organiska ämnen samt ha ett "Mycket högt naturvärde". Antal arter/taxa 63 st 1996 respektive 57 st år 2000.

Bottenfaunaprovtagning vid Nyebro 1992: Stångån bedömdes vara inte alls eller obetydligt påverkad av försurning, inte alls eller obetydligt påverkad av näringsämnen/organiska ämnen samt ha ett naturvärde som bedömdes som "Skyddsvärd i övrigt". Antalet taxa bedömdes som högt (52 arter/taxa) men sällsynta eller hotade arter saknades.

Vid våtmarksinventeringen 1984 påträffades flytsäv i Stångån. Maderna intill Stångån på sträckan mellan Ågölen och Åstad bedömdes tillhöra länets mest värdefulla områden, klass 1, i våtmarksinventeringen.

Kemisk/fysikalisk status

Stångåns huvudfåra har en god buffringsförmåga mot försurning. På sträckan Ydrefors-Storebro är vattnet näringsfattigt och klart medan det nedströms Storebro damm blir alltmer näringsrikt.

Bevarande av naturvärdena

Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka åns ekologiska värden negativt. Strandnära skogsbruk bör undvikas. På sträckor med dålig skuggning bör buskar och träd få möjlighet att etableras.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Bottenfaunan på 34 lokaler i Kalmar län hösten 1992. Medins Sjö- och Åbiologi AB.

Länsstyrelsen i Kalmar län informerar 1993:8.

Våtmarksinventering inom fastlandsdelen av Kalmar län. Srv pm 1787-1788, Länsstyrelsen i Kalmar län, Statens naturvårdsverk 1984.

Biotopkartering Stångån 2000. Länsstyrelsen i Kalmar län Meddelande 2001:3.

St 6 Skärgölen

Naturvärde: Klass III

Motiv: N

Naturtyp: Sjö

Skydd enligt Miljöbalken: Strandskydd 100m

Status: -

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: III

Areal: 6 ha

Uppdaterat: 2005-10-13

Ekon. karta: 7F 1h

Socken: Södra Vi

Sjöns koordinater enligt SMHI: 64 06 09 – 14 86 73

Avrinningsområde: Stångån

Maxdjup: 7 m

Medeldjup: 1 m

Höjd över havet: 197 m

Beskrivning:

Skärgölen är belägen ca 12 km norr om Rumskulla samhälle på en höjd av 197 meter över havet. Det är en av källsjöarna i Stångåns vattensystem. Sjön avvattnas via Andgölen till Bråtebäcken som senare byter namn till Grytgölsbäcken och rinner ut i Stångån strax norr om Nyebro.

Den har flacka stränder, är relativt grund och bottnarna är mestadels mjuka.

Omgivningarna domineras av barrskog och har vildmarkskaraktär.

Under en kort tid (1997-2001) var Skärgölen en av Naturvårdsverkets referenssjöar för kalkningen.

Flora och fauna

I sjön har fångats abborre samt gädda. Vid nätprovfiske 1999 fångades endast abborre.

Skärgölen är näringsfattig och vegetationen sparsam. Den domineras av vita och gula näckrosor. Storlom har observerats vid Skärgölen.

Kemisk/fysikalisk status

Skärgölen är en näringsfattig, något humös sjö med ett siktdjup på 3,5-7,0 meter. pH-värdet är lågt och ofta under 6,0 medan alkaliniteten är låg och ibland obefintlig.

Förutsättningar för bevarande och/eller utveckling av värde

Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka sjöns ekologiska värden negativt.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

St 7 Grytgölsbäckens dalgång

Naturvärde: Klass I

Motiv: G, N, L, B

Naturtyp: Vattendrag, geologiska formationer

Areal: ha

Skydd enligt Miljöbalken:

Status: ÖGI klass I-II, GISGU klass 2, VMI klass 2

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass I (objekt 32 isälvsavlagringar mellan Ydrefors och Rumskulla)

Uppdaterat: 2006-05-23

Ekon. karta: 7F 0h, 7F 1h

Socken: Södra Vi,
Rumskulla

Koordinater: 64 01 31 – 15 87 56

Beskrivning

Från sjön Möckeln vid länsgränsen skär en markant dalgång genom urberget i rakt sydlig riktning, tangerar Norra Kvills nationalpark och mynnar ut i Stångåns dalgång vid Stora Fagersjön. Genom dalgången rinner en bäck som fått sitt namn efter en av de flera våtmarker den avvattnar. I dalgången finns små men ur naturvärdessynpunkt mycket värdefulla områden med isälvsmaterial.

Mellan Gäddgölen och Bråtebäcken (benämningen på Grytgölsbäcken norr om Lilla Grytgölen) är ett triangelformat område uppbyggt som flacka, 2-3 m höga ryggar riktade i NO-SV. En märklig ås börjar som en blocksträng uppe på berget NO om Lilla Idgölen och löper sedan snett nerför dalgångens västra sluttning till dalbotten vid Lilla Grytgölen, där den fortsätter mot söder i form av en tydlig ås. Söder om gölen dämmer den upp vattnet i bäcken från Stora Idgölen mot dalsidan i väster så att Dalskärret bildas. Vattnet rinner sedan över åsen för att därefter rinna ner för dess fem meter höga östslänt till dalbotten.

Omedelbart öster om vägskälet söder om Stora Grytgölen finns på östra dalsidan en hög talusbildning med skarpkantade stenar och ett par rundade block. Rasbranten är den kanske högsta i länet och av stort pedagogiskt värde. Åsbildningen fortsätter på västra dalsidan söder om gölen och breddas till ett högt beläget terrassplan med dödisgropar av olika typer. Här finns också flera spetsiga ryggar.

Lugnflytande vatten är den dominerande strömtyper i Grytgölsbäcken som för det mesta har ett ringlande lopp.

Omkring bäcken finns flera våtmarker/mader. En stor del av omgivningen i bäckens övre del omges av våtmarker.

Bäcken har varit flottled.

Flora och fauna

Elritsa har påträffats liksom signalkräfta.

Bevarande av naturvärdena

Ordentliga skyddszoner bör lämnas mot vattendraget vid avverkning.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Biotopkartering Stångån 2000. Länsstyrelsen i Kalmar län Meddelande 2001:3.

Flodpärlmusslan i Kalmar län. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar 1991:1.

St 8 Norra Kvill, nationalpark

Naturvärde: klass I

Motiv: L, N, B, G, K, F

Naturtyp: Urskogsartad barrblandskog

Areal: 114 ha

Skydd enligt Miljöbalken: Nationalpark, biotopskydd i en del av parken

Status: Nationalpark, Riksintresse för naturvården, Natura 2000-område, habitat- och fågeldirektivet.

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass I

Uppdaterat: 2005-10-06

Beskrivning

Norra Kvill avsattes som en 27 ha stor nationalpark genom beslut av riksdagen den 6 maj 1927. Beslutet trädde i kraft 1928. Reglementet för N. Kvill fastställdes 1960 och ändrades 1968. Där bestäms att ”Norra Kvills nationalpark, som har tillkommit i syfte att bevara i dess

naturliga tillstånd ett område med urskogsartad barrskog i den sydsvenska barrskogsregionen, skall vårdas och förvaltas i överensstämmelse med detta syfte”.

1985 upprättades en skötselplan för nationalparken med stöd av Naturvårdslagen och nya föreskrifter kom 1987. Redan 1988 förvärvade Naturvårdsverket ytterligare mark i anslutning till parken och 1994 utvidgades den till 114 ha. Man moderniserade åter föreskrifterna och tog fram en ny skötselplan.

Norra Kvills nationalpark ligger 20 km NV om Vimmerby tätort i utkanten av sydsvenska höglandets urbergsplatå, som här når en medelhöjd på 200 m.ö.h. Landskapet är kuperat och karaktäriseras som vågig bergkullterräng.

Nationalparken domineras av en mycket blockrik morän. Hela parken ligger över högsta kustlinjen, ca 135 m.ö.h. Högsta ligger Idhöjden på drygt 230 m.ö.h. medan gölarna ligger på ca 180 m.ö.h. Stora blocksamlingar finns framför allt i de brantare delarna av området. Moräntäcket är tunt och på ett par ställen går berget i dagen. En ås med isälvsand och grus finns i parkens sydöstra del. Berggrunden utgörs i hela området av smålandsgranit. Runt sjöarna Stora och Lilla Idgölen finns torvmarker.

I området förekommer flera olika vegetationstyper. Här finns barrblandskog av blåbärsristyp, barrblandskog av lingonristyp, tallskog av lingonristyp, sumpblandskog av örttyp, granskog av ört-starrtyp, sumptallskog av ristyp. I bäckravinen växer bl.a. alm, ask, lind och ek med buskar som hägg, hassel, hallon och olvon.

De två näringsfattiga sjöarna Stora och Lilla Idgölen är humösa små brunvattensjöar omgivna av gungflyn.

I kärnan av Norra Kvill har inga avverkningar gjorts de senaste 150 åren. Skogen får alltmer karaktären av urskog. Fyra av fem träd i nationalparken är tallar och många av dessa är äldre än 350 år. Här finns även gamla, stora granar med mjuka svällande mattor med mossor som växer både på stenblocken och på marken.

Skogens normala föryngringsmetod var förr brand. I Norra Kvill har det inte brunnit sedan runt år 1900 då ett litet område i parkens nordvästra del eldhärjades. Tallen är anpassad till att klara återkommande bränder och många av de äldre träden bär spår av tidigare bränder. Tallens bark vallar in skadan och detta kallas för brandljud.

Urskogen är en mycket variationsrik miljö med träd i alla åldrar och gott om död ved i olika nedbrytningsstadier. Detta gynnar växt- och djurliv som blir artrikare. Många arter är anpassade till och helt beroende av denna typ av miljö.

Flora och fauna

Nationalparken har ett rikt fågelliv. Den orörda skogen med många torrakor, döda och döende träd ger stora möjligheter för fåglar att hitta föda och lämpliga häckningsplatser.

Bland häckande arter finns tjäder, järpe, bofink, kungsfågel, rödhake, lövsångare, svartvit flugsnappare, gransångare, tofsmes, svartmes, trädkrypare, taltrast, nötskrika, större hackspett och sparvuggla. Sporadiska häckare är bl. a. pärluggla, knipa och skogssnäppa.

Däggdjuren är inte inventerade men här finns t.ex. älg, rådjur, hare och någon fladdermusart.

Floran i parken är rik med ett flertal arter utöver vad som är vanligt förekommande i barrskog. Här växer t.ex. skogssvingel på en av två kända lokaler i Småland. Här finns också de sällsynta arterna skärmstarr och dvärghäxört. Orkidéarterna knärot, Jungfru Marie nycklar och

ängsnycklar finns i parken liksom backvicker, blodnäva och vippärt. I tallskogen är tallörten vanlig och i barrblandskogen växer ängskovall.

Torvmarkerna runt gölarna domineras av tall i trädskiktet och skvattram, odon, blåbär samt hjortron i fältskiktet. I bottenskiktet växer olika vitmossor. I sjöarna växer gula och vita näckrosor och i strandkanten sjöfräken och vattenklöver.

En fjärilsinventering åren 1983-1986 gav 224 olika arter. Man hittade t.ex. jättesvampmalen, *Scardia boletella*, här. Arten återfinns uteslutande i urskogslignande miljö och räknas som mycket sällsynt. Det finns sannolikt ytterligare 100-150 arter inom Nationalparkens gränser.

Naturvärdesbedömning

Norra Kvills nationalpark bedöms hysa mycket höga naturvärden. Det är en väl bevarad gammelskog vilket är mycket ovanligt i denna del av Sverige. Här har påträffats ett 60-tal rödlistade arter varav minst tio hotade.

Bevarande av naturvärdena

Skogen ska utvecklas fritt. Kommande åtgärdsprogram för arterna raggbock, *Tragosoma depsarium* och svartoxe, *Ceruchus chrysomelinus* bör beaktas. Naturvårdsbränning bör övervägas.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Inventering av vegetation och skogstillstånd i Norra Kvill. Lindbergh G och Lindqvist A-M 1981. Internrapport inom ramen för PMK (Naturvårdsverkets Program för Övervakning av Miljö kvalitet).

Skötselplan för Norra Kvill, nationalpark. NV Allmänna råd 85:11

Naturvårdsverket, Skötselplan med föreskrifter för nationalparken Norra Kvill, fastställd 1994-05-26

Mångfald av mossor, Kristoffer Hylander. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar Meddelande 1999:4

Fjärilsfaunan i Norra Kvills nationalpark jämte något om parkens flora och övrig fauna. Bengt Å Bengtsson 1986. Stencil i Naturvårdsverkets naturvårdsregister.

St 9 Norra Kvill med Rumskullaeken

Naturvärde: Klass II

Motiv: N, B, K

Naturtyp: Hagmark

Areal: 33 ha

Skydd enligt Miljöbalken: -

Status: ÄoH klass IV

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass II

Uppdaterat: 2005-10-06

Ekon. karta: 7F 0h

Socken: Rumskulla

Beskrivning

Odlingslandskapet vid Norra Kvill utgör en vacker kontrast i barrskogslandskapet med sina små åkrar och hage med grova ekar. Väster om byvägen finns ett större antal ålderdomliga odlingsrösen.

Rumskullaeken, även kallad Kvilleken, är Sveriges grövsta träd och en av de grövsta ekarna i Europa. Omkretsen i brösthöjd är ca 13 meter och trädets ålder har bedömts vara ca 1015 år. Eken är skyddad sedan 1928 som Naturminne enligt Miljöbalken (7 kap 10 §).

Strax norr om eken finns en blandlövhage med kraftiga ekar. Även söder om eken finns betesmarker.

Flora och fauna

Grova ekar härbärgerar ofta ett stort antal olika arter skalbaggar och lavar. I hagen har bl.a. guldockmossa *Homalothecium sericeum*, brun nållav *Chaenotheca phaeocephala*, sotlav *Cyphelium inquinans* och almlav *Gyalecta ulmi* påträffats.

Bland de hävdgynnade arterna i hagmarken fanns slåttergubbe, backnejlika och nattviol. Här finns ett stort antal värdefulla träd. Förekommande arter är bl.a. ek, lind, ask, alm och björk.

Bevarande av naturvärdena

Hagarna måste betas. De stora ekarna bör frihuggas så att sol- och värmekrävande skalbaggar gynnas.

Beteshage vid Rumskullaeken

Foto: Björn Holm 2005

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Odlingslandskapet i Kalmar län – bevarandeprogram för Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län, Meddelande 1995:13

Inventering av ängs- och hagmarker. Vimmerby kommun. Lst i Kalmar län informerar 1989:18

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, Jordbruksverket Rapport 2005:1.

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, utdrag ur databasen Tuvan.

St 10 Sandsjön

Naturvärde: Klass III

Motiv: N, Z

Naturtyp: Sjö

Skydd enligt Miljöbalken: SSO

Status:

Areal: 23 ha

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: -

Uppdaterat: 2006-03-20

Sjöns koordinater enligt SMHI: 639971-148740

Avrinningsområde: 67 000 Stångån (Motala ström)

Maxdjup: 11,9 m

Medeldjup: 4 m

Höjd över havet: 130,8 m

Ekon. karta: 6F 9h

Socken: Rumskulla

Beskrivning

Sandsjön är en näringsfattig sjö belägen ca 4 km norr om Rumskulla tätort. Sjön omges av barrskog på sand-grus. Järnvägen mellan Vimmerby och Ydrefors hade sin sträckning sydväst om sjön.

Flora och fauna

Vegetationen är sparsam med små bestånd av bladvass, säv och sjöfräken. Strandnära bottnar är mest hårda och här växer de för näringsfattiga sjöar typiska notblomster, styvt braxengräs och strandranunkel. I sjön växer även bl.a. hårslinga, trubbnate och gul näckros. Sjöberoende fågelart som häckar vid sjön är fiskgjuse. Storlom och häger kan också iakttagas här.

Kemisk/fysikalisk status

Sjöns vattenkvalitet är god. Buffertkapaciteten avseende försurning är god, dvs Sandsjön är inte försurningshotad. Vattnet är näringsfattigt men påverkas i viss grad av tillrinnande vatten från skogs- och myrmarker runt Uvgölarna samt skogs- och jordbruksmarker runt Hemsjön.

Förutsättningar för bevarande och/eller utveckling av värde

Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka sjöns ekologiska värden negativt.

Litteratur och referenser

Databas, Smålands Flora.

St 11 Åsryggen vid Ventzelholm

Naturvärde: Klass II

Motiv: G

Naturtyp: Barrskogsbevuxet åsparti

Skydd enligt Miljöbalken:

Status: ÖGI klass I, GISGU

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass II

Ekon. karta: 6F 9h

Areal: ha

Uppdaterat: 2006-01-10

Socken: Södra Vi

Beskrivning

Nordväst om Ventzelholm ligger en brant ås med getryggsform och en ojämn krönlina. Sänkorna i krönet består av små dödisgröpar. Åsen gränsar på sydöstra sidan till jordbruksmark och i övrigt till barrskog.

Flora och fauna

Öppen, solbelyst, sandig miljö kan tänkas hysa speciella arter som trivs i denna miljö. Bör undersökas.

Förutsättningar för bevarande och/eller utveckling av värde

Grus- och sandtäkt bör undvikas, även husbehovstäkt.

Litteratur och referenser

Natur i östra Småland. Länsstyrelsen i Kalmar län 1997.

Översiktlig grusinventering, Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar 1985:3

Grusinventering Vimmerby kommun 2005. SGU

St 12 Grönsved, ängsmarker

Naturvärde: Klass I

Motiv: Z, B, K, N

Naturtyp: Ängs- o betesmarker

Skydd enligt Miljöbalken: N 2000 (1 ha)

Status: ÄoH klass IV, RBO klass 3

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: -

Areal: 20 ha

Uppdaterat: 2006-06-15

Beskrivning

Grönsved är en löst grupperad klungby i utpräglad skogstrakt i den höglänta nordvästra delen av kommunen. Byvägen följer den gamla sträckningen. Här finns odlingsrösen både i åker- och betesmarker liksom stenmurar.

Hamlade askar

Foto: Björn Holm

Flora och fauna

Här finns flera välhävdade, artrika betesmarker med många hävdgynnade arter som t.ex. darrgräs, svinrot, stagg och jungfru Marie nycklar. Här finns också ett antal hamlade askar och lindar.

Den sällsynta fladdermusarten barbastell har påträffats här.

Bevarande av naturvärdena

Bevarandeplanen för Natura 2000-området Grönsved måste följas.

Litteratur och referenser

Odlingslandskapet i Kalmar län – bevarandeprogram för Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län, Meddelande 1995:13

Inventering av ängs- och hagmarker. Vimmerby kommun. Lst i Kalmar län informerar 1989:18

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, Jordbruksverket Rapport 2005:1.

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, utdrag ur databasen Tuvan.

Bevarandeplan för Natura 2000-området Grönsved. Länsstyrelsen i Kalmar län 2006.

St 13 Grönshult, björkhage

Naturvärde: Klass III

Motiv: B, K, N

Naturtyp: Hagmark

Areal: 2 ha

Skydd enligt Miljöbalken:

Status: ÄoH klass IV

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: -

Uppdaterat: 2006-06-15

Beskrivning

Grönshult är en by med tre gårdar i utpräglad skogstrakt i den höglänta nordvästra delen av kommunen. Byvägen följer den gamla sträckningen. Här finns odlingsrösen både i åker- och betesmarker liksom stenmurar.

Flora och fauna

Här finns flera små, välhävdade betesmarker. I en liten, 0,1 ha stor hage, finns fem hamlade askar. Här har laven blekspik, *Sclerophora nivea*, påträffats. I en två hektar stor hage söder om byn finns många hävdgynnade arter, t.ex. grönvit nattviol, stagg, solvända, bockrot och darrgräs. Här har man påträffat sotlav *cyphelium inquinans*.

Bevarande av naturvärdena

Hagarna måste betas. Gödsling bör undvikas. Askarna bör fortsätta att hamlas.

Litteratur och referenser

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, Jordbruksverket Rapport 2005:1.

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, utdrag ur databasen Tuvan.

Inventering av ängs- och hagmarker. Vimmerby kommun. Lst i Kalmar län informerar 1989:18

St 14 Stormossekärret

Naturvärde: Klass III

Motiv: L, N, H

Naturtyp: Våtmark

Areal: 25 ha

Skydd enligt Miljöbalken:

Status: VMI klass 2

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass II

Uppdaterat: 2006-04-10

Ekon. karta: 6F 9f, 7F 0f

Beskrivning

Stort, fastmattekärr omgivet av barrskog. Kärrret ingår i den våtmarkskalkning som utförs av Vimmerby kommun. Vegetationen har förändrats i och med kalkningen. Kärrret har dock ett stort naturvärde som naturtyp.

Stormossekärret

Foto: Björn Holm

Flora och fauna

Innan kalkningen av Stormossekärret dokumenterades vegetationen och en jämförelse gjordes sedan efter kalkning. Vitmossornas utbredning var tidigare nästan heltäckande medan det efter kalkningen endast återstod en liten del. För kärlväxterna var förändringarna små. I trädskiktet finns björk och tall. I fältskiktet dominerar trådstarr men här finns också t.ex. ljung, rosling och tranbär, vattenklöver, kråklöver, taggstarr, stjärnstarr, dystarr, hundstarr, tuvull, sjöfräken och uddvitmossa.

Bevarande av naturvärdena

Dikning och skogsavverkning skulle skada naturvärdena. Kalkningen kan nog påverka vegetationen även framledes.

Litteratur

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Våtmarksinventering inom fastlandsdelen av Kalmar län. SNV pm 1787 och 1788.

St 15 Sjösbo, blandlövhage

Naturvärde: Klass II

Motiv: N, B, K

Naturtyp: Hagmark

Areal: 10,8 ha

Skydd enligt Miljöbalken: -

Status: ÄoH klass II, RBO klass 2

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass I, (Silveråns dalgång)

Uppdaterat:

Ekon. karta: 6F 9g

Socken: Rumskulla

Beskrivning

Sjösbo är en liten skogsby belägen i Vimmerby kommuns nordvästligaste del. Byn är ålderdomlig med kulturhistoriska spår som stenmurar, trögärdesgårdar och odlingsrösen.

Flora och fauna

Vid Sjösbo finns en blandlövhage med björken som dominerande trädslag. Här växer också tall, ask, fågelbär, ek, asp och gran. Buskskiktet utgörs av en, nypon, hassel och hagtorn. Området är välhävdad med hävdgynnade arter som slättergubbe, jungfrulin, brudborste, darrgräs, knägräs och stagg.

Längs vägen kantas hagen av askar.

Hagen vid Sjösbo

Foto: Björn Holm

Bevarande av naturvärdena

Hagen måste betas. Ytterligare gödsling bör undvikas.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Odlingslandskapet i Kalmar län – bevarandeprogram för Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län, Meddelande 1995:13

Inventering av ängs- och hagmarker. Vimmerby kommun. Lst i Kalmar län informerar 1989:18

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, Jordbruksverket Rapport 2005:1.

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, utdrag ur databasen Tuvan.

St 16 Hjorten

Naturvärde: Klass III

Motiv: N, G, Z, F

Naturtyp: Sjö

Areal: 112 ha

Skydd enligt Miljöbalken: DVS, SSO, LBSO

Status:

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: -

Uppdaterat: 2006-04-25

Sjöns koordinater enligt SMHI: 639619-148265

Avrinningsområde: 67 000 Stångån (Motala ström)

Ekon. karta: 6F 9g

Maxdjup: 21 m

Medeldjup: 5,8 m

Höjd över havet: 130 m

Beskrivning

Hjorten är en flikig, näringsfattig och försurningskänslig sjö belägen ca 5 km väster om Rumsulla tätort. Sjön omges mestadels av barrskog men vid Viggasbo och i någon mån vid Tyresbo finns ett öppet kulturlandskap.

Runt Hjorten finns ett flertal intressanta geologiska bildningar.

Fisket upplåts till allmänheten genom försäljning av fiskekort.

Flora och fauna

Vid nätprovfiske har sex fiskarter påträffats: abborre, mört, gädda, benlöja, bergsimpa samt sik. Vid provfiske 1971 uppgavs även lake finnas i sjön.

Bottenfaunaundersökningar har gjorts 1996 och 2000. Ingen eller obetydlig påverkan konstaterades både när det gäller försurning och näringsämnen/organisk belastning. Antalet arter/taxa var 33 st 1996 och 22 st år 2000 vilket gav bedömningen högt naturvärde 1996 och naturvärden i övrigt år 2000.

Ön Björkö omfattas av bestämmelser för Djur- och växtskyddsområde enligt Miljöbalken 7 kap 12 §.

Typiskt strandparti vid Hjorten

Foto: Björn Holm

Kemisk/fysikalisk status

Hjorten har kalkats 1987, 1992 samt 1995. Sedan 1999 sker årlig kalkning. Hjorten kalkas indirekt genom att våtmarker uppströms sjön kalkas med granulerad kalk. Alkalinitet och pH är stabila och helt tillfredsställande.

Vid Vattenvårdsförbundets provtagningar av kvicksilver i gädda hade Hjortens gäddor halter som är runt det värde på 0,5 mg/kg fiskmuskel där man kan äta fisk utan inskränkning. Det behövs dock fler undersökningar för att få en bättre bild av tendensen.

Vattnet är klart med ett tämligen stort siktdjup.

Bevarande av naturvärdena

Kalkningsprojektet bör fortsätta. Tillförsel av näringsämnen eller giftiga ämnen måste minimeras

Litteratur och referenser

Bottenfaunan i Kalmar län 1996, Medins Sjö- och Åbiologi AB

Bottenfaunan i Kalmar län 2000, Medins Sjö- och Åbiologi AB

Riksinventering 2000, bottenfauna i sjöar. SLU 2001

Provfisken i sjöar 1930-1993. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar 1994:11

Rapport om kvicksilver i Kalmar läns sjöar och kustvatten. Kalmar läns Luftvårdsförbund 1997.

Kalkningsplan för Kalmar län. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar Meddelande 2000:17 Hjortens FVOF

St 17 Isälvsavlagringar Sjösbosjön-Hjorten

Naturvärde: Klass I-II

Motiv: G

Naturtyp: Geologiska formationer

Areal: ha

Skydd enligt Miljöbalken:**Status:** ÖGI klass II, GISGU klass I-III**Länsstyrelsens naturvårdsprogram:** Klass I-III**Uppdaterat:** 2006-02-23**Ekonomisk karta:** 6F 8g, 6F 9g**Socken:** Rumskulla**Beskrivning**

Vid länsgränsen uppträder isälvs materialet som ett brett plan med lugna ytformer. Grunda dödishålor samt breda, flacka åsryggar förekommer. Sedan trängs dalgången ihop av bergshöjder för att därefter åter vidga sig och då är den östra dalsidan tydligt terrasserad. Öster om Sjösbosjön övergår dalsidans terrassplan i ett mjukt kameområde.

Väster om ån utgörs dalfyllnadsmaterialet vid länsgränsen av ett brett, välutbildat plan med en 10-12 meter hög brink mot åsplanet och en dubbel terrasslänt.

600 m NV om Sjösbosjön blir planet mer oregelbundet och här uppträder vackert ryggsformade åsar varav den största har en ca 40 meter bred bas och höjer sig 8-9 meter över planet.

Mellan Sjösbosjön och Hjorten är terrängen bruten med ett plan varpå ligger utstrött en mängd korta åsar med NV-SO orientering. Sänkorna mellan åsarna är upp till 150 m breda och nivåskillnaden sänka-åsrygg 6-12 meter.

Vid Tyresbo utbreder sig ett jämnt plan ett tiotal meter över sjöns yta.

Omedelbart SO om sjön Hjorten utbreder sig ett stort plan som ligger 7-9 m över sjöns yta.

Flora och fauna

Öppen, solbelyst, sandig miljö kan tänkas hysa speciella arter som trivs i denna miljö. Bör undersökas.

Bevarande av naturvärdena

Grus- och sandtäkt bör undvikas.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Översiktlig grusinventering, Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar 1985:3

Grusinventering Vimmerby kommun, 2005. SGU

St 18 Viggesbo, hagmarker**Naturvärde:** Klass I**Motiv:** N, B, K, L**Naturtyp:** Hagmarker**Areal:** 38,2 ha**Skydd enligt Miljöbalken:** -**Status:** ÄoH klass III, RBO klass 1, NBO objekt H 8402**Länsstyrelsens naturvårdsprogram:** Klass I (Silveråns dalgång)**Uppdaterat:** 2006-04-20

Beteshagen vid Viggesbo

Foto: Björn Holm

Beskrivning

Byn Viggesbo ligger öster om sjön Hjorten. Här finns ett vackert odlingslandskap på näset mellan sjöarna Hjorten, Skurusjön och Härsjön. Öster om gården på en åssträckning och sluttning ned mot Härsjön, ligger en större björkhage. Hagen är välhävdad men något gödselpåverkad. Här finns gott om tätt liggande och små låga rösen.

Strax öster om Skuru finns ett hagmarksområde som delas av landsvägen. I den södra delen finns ett par magnifika stenrösen i ett höjdparti. Det norra hägnet sluttar norrut mot Skurusjön och utgörs av en björkhage med inslag av kraftiga hagmarksekar.

Området ingår i den nationella bevarandeplanen för odlingslandskapet som en av tre helhetsmiljöer från Vimmerby kommun (övriga är Bullebo samt Örsåsa)

Flora och fauna

Trädskiktet domineras av björk, ek och asp i hagen väster om landsvägen medan det finns björk, asp och ask i hagen som sluttar ner mot Härsjön. Västra hagen är något skuggig men här finns hävdgynnade arter som t.ex. bockrot, svinrot, nattviol och slåttermugg. Östra hagen är mer öppen och något gödselpåverkad. Här finns ett antal hävdgynnade arter: slåttermugg, bockrot, solvända, nattviol och stagg.

Hagarna öster om Skuru är mer artrika. I hagen ner mot Skurusjön domineras trädskiktet av björk och ek med asp och al vid sjökanten.

Bevarande av naturvärdena

Hagarna måste betas. Ytterligare gödsling bör undvikas.

Litteratur och referenser

Sveriges finaste odlingslandskap. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet.

Naturvårdsverket Rapport 4815 1997.

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Odlingslandskapet i Kalmar län – bevarandeprogram för Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län, Meddelande 1995:13

Inventering av ängs- och hagmarker. Vimmerby kommun. Lst i Kalmar län informerar 1989:18

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, Jordbruksverket Rapport 2005:1.

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, utdrag ur databasen Tuvan.

St 19 Lillån

Naturvärde: Klass II

Motiv: Z, BM, H

Naturtyp: Vattendrag

Skydd enligt Miljöbalken: SSO

Status:

Länsstyrelsens naturvårdsprogram:

Längd: 12 km

Uppdaterat: 2006-02-23

Ekon. karta: 6F 9h, 6F 9g, 6F 9f, 7F 0f

Koordinater: 63 98 35 – 14 85 80

Socken: Rumskulla

Beskrivning

Lillåns källor finns i Ydre kommun. Ån rinner mot sydost genom Sjösbosjön och Hjorten innan den vänder mot nordost. Den passerar sjöarna Skurusjön och Härsjön innan den kommer fram till dammen vid Stensfors kvarn. Så småningom efter att ha passerat bl.a. Kulla kvarns damm rinner Lillån samman med Stångån vid Almseputt.

På Lillåns sträckning inom Kalmar län och Vimmerby Kommun finns åtta vandringshinder.

Orensad forssträcka

Foto: Björn Holm

Flora och fauna

Till faunan hör bl.a. öring, elritsa, strömstare och utter.

Bottenfaunaundersökning 1992: Lillån bedömdes vara inte alls eller obetydligt påverkad av försurning, inte alls eller obetydligt påverkad av näringsämnen/organiska ämnen samt ha ett naturvärde som bedömdes som "Skyddsvärd i övrigt". Antalet arter/taxa (52) bedöms som högt men sällsynta eller hotade arter saknades. Provet togs 5 meter nedströms utloppet ur sjön Hjorten. Sträckan har strömmande vatten men är kraftigt rensad. Längre ned i vattendraget finns mindre påverkade sträckor och naturvärdena är troligtvis högre.

Provtagning gjordes 1999 på tre ställen uppströms Sjösbosjön. Ingen eller obetydlig påverkan konstaterades när det gäller både försurning och näringsämnen/organiskt material. Ån bedömdes ha Naturvärden i övrigt. På alla tre ställen påträffades ca 40 olika arter/taxa. Detta bedöms som ett måttligt högt antal. Undersökningen visar också ett högt EPT-index* (högt antal dag-, bäck- och nattsländor).

Bland vegetationen finns en art kransalg.

Kemisk/fysikalisk status

Uppströms kalkningsområdet (i Ydre kommun) har vattnet ofta låga pH- och alkalinitetsvärden. Nedströms tas vattenprover i Sjösbosjön, Hjorten, Skurusjön samt vid Kulla kvarn. Vattnets buffringkapacitet mot försurning är god men kan vara sämre tidvis. Vattnet är näringsfattigt med låga fosfor- och kvävehalter. Vattnet är för det mesta klart.

Bevarande av naturvärdena

Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka åns ekologiska värden negativt.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Bottenfaunan på 34 lokaler i Kalmar län hösten 1992. Medins Sjö- och Åbiologi AB.

Länsstyrelsen i Kalmar län informerar 1993:8.

Bottenfauna i Kalmar län 1999, Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, Meddelande 2000:02

* EPT-index = Summan av antal *Ephemera* (dagsländor), *Plecoptera* (bäcksländor) samt *Trichoptera* (nattsländor).

St 20	Kåremålagöl, biotopskyddsområde	Naturvärde: Klass II
Motiv: N, B, F, Z		
Naturtyp: Barrnaturskog		Areal: 3,8 ha
Skydd enligt Miljöbalken: BSO		
Status: SVS Nyckelbiotop		
Länsstyrelsens naturvårdsprogram: -		Uppdaterat: 2006-03-01
Ekon. karta: 6F 8h		
Koordinater: 63 92 95 3-14 86 71 2		

Beskrivning

Nordostvänd bergbrant mot sjön Kåremålagöl. Området domineras av tall och gran med något inslag av löv. Skogen är mycket gammal och inslaget av död ved stort, vilket i kombination med blockigheten ger ett vilt intryck, nästan i klass med norra Kvill. Naturskogsintrycket förstärks av skvattramsmynen mellan sjön och bergbranten som domineras av senvuxen tall med inslag av flera talltorrakor. Läget på branten i kombination med myren och sjön ger biotopen ett stabilt fuktigt lokalklimat, vilket är värdefullt för många störningskänsliga arter.

Signalartsförekomsten samt hänglavsrikedomen antyder dessutom att skogen har lång trädkontinuitet.

Sevedeleden passerar genom området.

Flora och fauna

Vid nyckelbiotopsinventeringen påträffades ett antal signalarter vilkas närvaro indikerar skyddsvärd skog. Här finns bl.a. kattfotslav *Arthonia leucopellea*, stor revmossa *Bazzania trilobata*, gammelgranslav *Lecanactis abietina* samt talticka *Phellinus pini*.

Bevarande av naturvärdena

Området bör lämnas till fri utveckling

Litteratur och referenser

Beslut om biotopskyddsområde 2005-11-22. Diariennr 566/04 4.44. Skogsvårdsstyrelsen Östra Götaland 2005.

St 21 Rumskulla, hagmarker

Naturvärde: Klass II

Motiv: B, N, K, L

Naturtyp: Hagmarker

Areal: ha

Skydd enligt Miljöbalken:

Status: ÄoH Klass II, RBO klass 1, NBO

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass II

Uppdaterat: 2006-05-24

Ekon. karta: 6F 8h, 6F 9h

Kommundel: Rumskulla

Beskrivning

Rumskulla by ligger strax nordväst om kyrkan och är belägen på en höjd ovan kyrkan och det lilla samhället. Terrängen är kuperad och moränbunden. Byn bestod längre tillbaka av tre gårdar, prästgården, en skattegård samt en frälsegård. Skattegården delades i början av 1800-talet i fyra delar och utgör idag själva byn som reglerats som en radby med ekonomibyggnadernas gavlar närmast vägen. Byn är som helhet välbevarad men i vissa fall har moderna tillbyggnader gjorts. Vid prästgården finns en restaurerad, knuttimrad kvarnbyggnad. Stenmurar liksom röjningsrösen förekommer. I området norr om byn finns ett flertal fornlämningar bestående av gravar och ett område med fossil åkermark.

Skuggig del av hagen

Foto: Björn Holm

Flora och fauna

I Rumskulla finns drygt 25 ha betesmarker fördelade på ett tiotal hagar utspridda i omgivningen. De flesta är välhävdade med svag gödselpåverkan. Ett par av hagarna är kultiverade, artfattiga medan de flesta är någorlunda artrika.

Här finns bl.a. en blandlövhage med en fin torrängsflora. Trädskiktet utgörs av björk och ek samt spridda förekomster av asp, ask och gran. Buskskiktet utgörs av en med inslag av hagtorn och ask. De västra delarna domineras av friskängar medan östra delen är torrare. Hävdgynnade arter som är vanliga är vårbrodd, darrgräs, liten blåklocka, ögontröst och stagg. Kattfot, harstarr, knägräs, solvända, prästkrage och bockrot förekommer liksom slåttergubbe, spindelört, grönvit nattviol samt nattviol.

Bevarande av naturvärdena

Hagarna måste betas. Ytterligare gödsling bör undvikas.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Inventering av ängs- och hagmarker i Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar 1989:18

Sveriges finaste odlingslandskap. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Etapp 1. Naturvårdsverket Rapport 4815.

Odlingslandskapet i Kalmar län Bevarandeplan för Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län Meddelande 1995:13

Ängs- och betesmarksinventering i Kalmar län 2002-2004 .

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, utdrag ur databasen Tuvan.

St 22 Hagmarker vid Hult

Naturvärde: Klass II

Motiv: N, B, K

Naturtyp: Björkhage-blandlövhage

Areal: ha

Skydd enligt Miljöbalken:

Status: ÄoH klass II-III, RBO klass 2
Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass II
Ekon. karta: 6F 8h

Uppdaterat: 2006-02-23
Socken: Rumskulla

Beskrivning

Hults by ligger på en kraftig åssträckning med vidsträckt utsikt mot sydväst över Marianne-lundsområdet. I den öppna åkermarken kring byn finns inte mycket kvar av det äldre kulturlandskapet förutom enstaka stenmurar och odlingsrösen av sentida typ. Här finns dock relativt många röjningsrösen, en del tätt liggande och låga, med klart ålderdomlig prägel. I byn finns ca arton ha betesmarker.

Välbetad björkhage i Rumskulla-Hult

Foto: Björn Holm

Flora och fauna

Vid Hult finns bl.a. en välhävdad björkhage och en blandlövhage dominerad av ek. Björkhagen har en plan markstruktur och är i vissa delar något gödselpåverkad. Hagen begränsas i öster av ett fuktstråk och i väster av vägen. Björk dominerar men även gran och asp förekommer. I buskskiktet finns en, hassel och nypon. Hävdgynnade arter i fältskiktet är bl.a. slåttergubbe, blåsuga, jungfrulin och stagg. I södra änden av byn finns en blandlövhage med ek, ask, tall, björk, asp och oxel i trädskiktet samt en, hassel och nypon i buskskiktet. Hävdgynnade arter här är bl.a. vårbrodd, slåttergubbe, darrgräs, knägräs, svinrot, höskallra och stagg.

Bevarande av naturvärdena

Hagarna måste betas. Ytterligare gödsling bör undvikas.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Odlingslandskapet i Kalmar län – bevarandeprogram för Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län, Meddelande 1995:13

Inventering av ängs- och hagmarker. Vimmerby kommun. Lst i Kalmar län informerar 1989:18

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, Jordbruksverket Rapport 2005:1.
Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, utdrag ur databasen Tuvan.

St 23 Mossjön

Naturvärde: Klass III

Motiv: N, F

Naturtyp: Sjö

Areal: 220 ha

Skydd enligt Miljöbalken: SSO, LBSO

Status:

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: -

Uppdaterat: 2006-02-24

Sjöns koordinater enligt SMHI: 639015-149340

Avrinningsområde: 67 000 Stångån (Motala ström)

Maxdjup: 15 m

Medeldjup: 5 m

Höjd över havet: 194,5 m

Ekon. karta: 6F 7i, 6F 8i

Socken: Pelarne

Beskrivning

Mossjön är en näringsfattig sjö belägen ca 9 km västsydväst om Vimmerby tätort. Sjön omges av barrskog men särskilt runt sjöns norra delar finns öppna hagar och odlade arealer. Mossjön är djup och flikig med flera öar och stränderna är omväxlande flacka och branta med klippor och hållar.

Mossjöns fiskevårdsförening bildades 1932 för att fiskerättsägarna gemensamt ville sätta ut sik i sjön samt reglera kräftfisket. 1992 ändrades lagstiftningen och fiskevårdsföreningen ombildades till en fiskevårdsområdesförening. Man har 40 medlemmar. Fisket är upplåtet till allmänheten genom försäljning av fiskekort.

Flora och fauna

Nätprovfiske år 2000: Abborre, gädda och mört fångades tillsammans med sik. Ett av länets bästa bestånd av kräftor fanns tidigare i Mossjön men beståndet slogs ut 1998, troligtvis av kräftpest. Beståndets täthet hade under de senaste 30 åren före 1998 långsamt men stadigt minskat. År 2002 planterades signalkräfta in i Mossjön.

Vegetationen är sparsam med små bestånd av bladvass, säv och näckrosor. Strandnära botten är mest hårda och här växer de för näringsfattiga sjöar typiska notblomster, sylört, strandpryl, styvt braxengräs och strandranunkel. I sjön växer även bl.a. hårslinga, ålnate, gäddnate och knappsav.

Sjöberoende fågelarter som häckar vid sjön är storlom, häger, fiskmå, storskrake, knipa och skäggdopping.

Vid sjön finns även vattenfladdermus.

Kemisk/fysikalisk status

Sjöns vattenkvalitet är god. Buffertkapaciteten avseende försurning är god, dvs Mossjön är inte försurningshotad. Vattnet är näringsfattigt men påverkas i viss grad av enskilda avlopp, jord- och skogsbruk och även av kväve från förbränning och trafik.

Vid tre tillfällen har kvicksilverhalten hos gädda fångad i Mossjön undersökts.

Kvicksilverhalten mättes i filéer från fem st gäddor vid varje tillfälle.

Medelvärdet för gäddorna var:

1987	0,40 mg kvicksilver per kg färskvikt
1991	0,31 mg kvicksilver per kg färskvikt
1996/97	0,43 mg kvicksilver per kg färskvikt

Naturvårdsverkets miljömål är 0,50 mg kvicksilver/kg och det underskrids med liten marginal.

Lilla Fjärden

Foto: Björn Holm

Påverkan

För att försöka skapa ett intressantare fiske har man genom årens lopp utplanterat olika fiskarter.

Sik har satts ut vid tre olika tillfällen: början av 1900-talet, 1933 samt 1942.

Siklöja sattes ut 1941 och gädda har satts ut vid fyra tillfällen: 1933, 1962, 1965 och 1974.

Mossjön har sänkts två gånger runt 1900 med sammanlagt drygt en meter.

Det finns en del motorbåtar i sjön men styrkan på motorerna är begränsad till max 7,5 hk.

Bevarande av naturvärdena

Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka sjöns ekologiska värden negativt.

Kuriosa

Omkring 1930 sattes en säl in i sjön. En av markägarna tyckte att det vore bra om sälen kunde äta upp den småfisk som det fanns alltför gott om. Resultatet är okänt.

Mossjön är också känd för att vara den sjö som Astrid Lindgren fiskade kräftor i som liten och det var på den lilla ön Lomtuva som hon tänkte sig Pippi Långstrump, Tommy och Annika som strandsatta ”utan snus i två dagar”.

Litteratur och referenser

Fiskevårdsplan för Mossjöns FVOF. Hushållningssällskapet Kalmar-Kronoberg 1999.

Redogörelse för översiktlig naturvårdsinventering i Vimmerby kommun. Sune Andersson 1972.

Databas, Smålands Flora.

Rapport om kvicksilver i Kalmar läns sjöar och kustvatten. Kalmar läns Luftvårdsförbund 1997

Provfisken i sjöar 1930-1993. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar 1994:11.

Mossjön. Arbete i biologi om sjöar, åar och markområden. 1996. Jessika Torheden.

St 24 Herrestorpeån

Naturvärde: Klass III

Motiv: N, H

Naturtyp: Vattendrag

Längd: 3,3 km

Skydd enligt Miljöbalken:

Status:

Länsstyrelsens naturvårdsprogram:

Uppdaterat: 2006-02-09

Ekon. karta: 6F 8i

Socken: Pelarne

Koordinater:

Beskrivning

Herrestorpeån utgör gräns mellan fastigheterna Mossebo och Herrestorp. Ån rinner från Mossjön och ansluter till Stångån strax nedströms Mossnäs. Åsträckan är 3,3 km lång och fallhöjden är hela 74 meter varav 60 meter på kilometern närmast Stångån. Strömmande vatten är dominerande strömtyp på halva ålängden.

Övre delen av ån är kraftigt rensad och rätad. Här dominerar övervattensväxter och bottenmaterialet utgörs av detritus, nedbrutet eller delvis nedbrutet växtmaterial. Nedre halvan av ån utgörs av en slingrande, strömmande skogså med grusiga bottnar med mycket sten och block. I nedre delen finns två naturliga vandringshinder där det ena bedöms vara omöjligt att passera för fisk.

Beskuggningen av vattenytan är stor liksom andelen död ved. Tillgång på lämpliga lek- och uppväxtområden samt ståndplatser för öring är mycket stor. Förutsättningarna för ett artrikt djurliv i ån är mycket goda.

Flora och fauna

Elritsa har påträffats i ån.

Kemisk/fysikalisk status

Vattenproverna för Mossjön tas 350 meter nedströms sjöutloppet, dvs i Herrestorpeån.

Vattnets buffertkapacitet mot försurning är god eller mycket god och vattnet är klart.

Fosforhalterna är låga och kvävehalterna måttligt höga.

Bevarande av naturvärdena

Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka åns ekologiska värden negativt. Strandnära skogsbruk bör undvikas. På sträckor med dålig skuggning bör buskar och träd få möjlighet att etableras.

Litteratur och referenser

Biotopkartering Stångån 2000, Länsstyrelsen Kalmar län Meddelande 2001:03.

St 25 Bastefall

Naturvärde: Klass II

Motiv: N, B, K

Naturtyp: Hagmark

Areal: 14 ha

Skydd enligt Miljöbalken:

Status: ÄoH klass II, RBO klass 2

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass II

Uppdaterat: 2006-02-23

Ekon. karta: 6F 8i

Socken: Pelarne

Beskrivning

Bastefall är en gård i höjdläge med enstaka röjningsrösen och solitära träd i betesmarkerna. I söder går gränsen mot riksväg 33 och Pelarne.

Flora och fauna

I Bastefall finns ca 14 hektar betesmarker. De är mest välhävdade och opåverkade av gödsel. I västra delen av Bastefall finns t.ex. en ekhage som är stor och variationsrik med många vegetationstyper och hävdgynnade arter. Här växer bl.a. spindelört, blåsuga, grönvit nattviol, slättergubbe, brudborste, darrgräs, hirsstarr, stagg, prästkrage och svinrot.

I södra Bastefall finns en björkhage med björk, al och asp i trädskiktet och hassel och en i buskskiktet. Även denna hage är artrik med t.ex. spindelört, blåsuga, grönvit nattviol, slättergubbe, slätterfibbla, ängsvädd, brudborste, darrgräs, prästkrage, stagg och svinrot.

Bevarande av naturvärdena

Hagarna måste betas. Ytterligare gödsling bör undvikas.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Odlingslandskapet i Kalmar län – bevarandeprogram för Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län, Meddelande 1995:13

Inventering av ängs- och hagmarker. Vimmerby kommun. Lst i Kalmar län informerar 1989:18

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, Jordbruksverket Rapport 2005:1.

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, utdrag ur databasen Tuvan.

St 26 Hökesjön

Naturvärde: Klass II

Motiv: N, Z, F

Naturtyp: Sjö

Areal: 55 ha

Skydd enligt Miljöbalken:

Status:

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass II

Uppdaterat: 2005-02-23

Sjöns koordinater enligt SMHI: 639047-149707

Avrinningsområde: 67 000 Stångån (Motala ström)

Ekon. karta: 6F 8j

Maxdjup: 22,0 m

Medeldjup: 7,4 m

Höjd över havet: 140,7 m

Beskrivning

Hökesjön är belägen ca 6 km väster om Vimmerby tätort. Berggrunden i tillrinningsområdet är svårvittrad yngre granit. Sjön omgärdas av barrskog med mycket litet inslag av lövträd. Sjön är orörd, representativ och näringsfattig. Den är kalkreferenssjö och har därmed ett stort vetenskapligt värde. Hökesjön nyttjas som bad- och fiskesjö.

Flora och fauna

Vid sjön förekommer fiskgjuse, storlom, knipa, fiskmåsa och lärkfalk.

Förekommande fiskarter är abborre, gädda, mört, siklöja, sutare, sik (Nätprovfiske 1994).

I sjön växer ett bestånd av ag, den enda kända förekomsten i Vimmerby kommun. Dessutom finns notblomster, vekt braxengräs, smal kaveldun, strandpryl, vattenklöver och kråklöver.

En av öarna i sjön, Hansehulteön, är i sin helhet en nyckelbiotop. Ön domineras av hållmarkstallskog. Gamla tallar finns i stor mängd med stort inslag av senvuxna träd. Död ved finns både stående torrträd och liggande lågor. Här finns träd med bohål samt insektshål och gångar.

Hökesjön, vik med notblomster

Foto: Björn Holm

Kemisk/fysikalisk status

Hökesjöns vatten har en stabil förmåga att buffra mot försurande ämnen med ett pH-värde på i medeltal 6,9 och en alkalinitet på 0,10-0,15. Vattnet är mycket klart med ett färgtal på 10-20 och ett siktdjup på i medeltal 7 meter (max 9,4 m). Hökesjön är näringsfattig med låga halter av fosfor och kväve.

Kvicksilverhalten i fångad fisk kontrollerades 1997 och fisken i Hökesjön befanns ha låga halter.

Naturvärdesbedömning

Hökesjön har en hög naturlighet. Sjön är inte reglerad och det finns ingen jordbruksmark i tillrinningsområdet. Störst påverkan har skogsbruket och här har gjorts några strandnära avverkningar.

Förutsättningar för bevarande och/eller utveckling av värde

Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka sjöns ekologiska värden negativt. Strandnära avverkningar bör undvikas

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Nyckelbiotopsinventering för Vimmerby kommun. SVS Kalmar län.

Naturvärdesbedömning av 20 värdefulla sjöar i Kalmar län.

Lst i Kalmar län informerar 1991:6

St 27 Hansehultesjön

Naturvärde: Klass III

Motiv: N

Naturtyp: Sjö

Skydd enligt Miljöbalken: SSO

Status:

Länsstyrelsens naturvårdsprogram:

Areal: 18 ha

Uppdaterat: 2005-02-23

Sjöns koordinater enligt SMHI: 63 90 52 – 14 97 53

Avrinningsområde: 67 000 Stångån (Motala ström)

Ekon. karta: 6F 8j

Maxdjup: 11,5 m

Medeldjup: 3,8 m

Höjd över havet: 141 m

Socken: Vimmerby

Beskrivning

Hanshultesjön är belägen ca 5 km sydväst om Vimmerby tätort. Omgivningarna som domineras av barrskog är höglänta norr och öster om sjön. Vid nordöstra stranden finns ett vackert beläget fritidshus. Utloppet rinner ut i sjöns västra ände, genom Kvarnkärret för att förenas med utloppet från Hökesjön. Slutligen rinner det ut i Stångån strax norr om Slätmo. Riksväg 33 löper längs Hansehultesjöns norra strand och korsar utloppsbacken strax norr om Kvarnkärret.

Flora och fauna

I sjön har påträffats bl.a. ålnate, plattbladig igelknopp, gul näckros, igelknopp sp, vattenbläddra sp, svalting, kärrsilja, bladvass. Fiskfaunan är enligt uppgift abborre, gädda och mört.

Kemisk/fysikalisk status

Vattnet i Hansehultesjön har en mycket god buffringsförmåga mot försurning. Vattnet är klart med ett färgtal på oftast 10-25. Halterna av näringsämnen är låga

Bevarande av naturvärdena

Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka sjöns ekologiska värden negativt. Strandnära avverkningar bör undvikas.

Litteratur och referenser

Databas, Smålands Flora.

Kem/fys Vimmerby kommun, försurningsprogrammet

Kem/fys Riksinventeringen av sjöar och vattendrag 1985, 1990, 1995, 2001

St 28 Ekhage vid Skorparp

Naturvärde: III

Motiv: N, B, K

Naturtyp: Hagmark

Areal: 9,5 ha

Skydd enligt Miljöbalken:

Status: ÄoH klass III, RBO klass 2

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass III

Uppdaterat: 2006-02-23

Ekon. karta: 6F 7i

Socken: Pelarne

Beskrivning

På sydöstslutningen mot Skorparpesjön ligger den lilla klungbyn Skorparp. I en hage mellan byn och sjön finns ålderdomliga röjningsrösen. I norra delen av byn finns Borgeberg med en fornborg på krönet. Betesmarkerna är ca 9,5 ha stora.

Flora och fauna

Norr om byn finns en mindre ekhage (2 ha) med inslag av asp. Hagen är till större delen välhävdad och bland de hävdgynnade arterna finns sommarfibbla, nattviol, slättergubbe, knägräs och stagg.

Bevarande av naturvärdena

Hagarna måste betas. Ytterligare gödsling bör undvikas.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Odlingslandskapet i Kalmar län – bevarandeprogram för Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län, Meddelande 1995:13

Inventering av ängs- och hagmarker. Vimmerby kommun. Lst i Kalmar län informerar 1989:18

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, Jordbruksverket Rapport 2005:1.

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, utdrag ur databasen Tuvan.

St 29 Hagmark vid Rostorp

Naturvärde: Klass III

Motiv: N, B, K, F

Naturtyp: Hagmarker

Areal: 36 ha

Skydd enligt Miljöbalken:

Status: ÄoH klass III, RBO klass 2

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass III

Uppdaterat: 2006-02-23

Beskrivning

Rostorps gård är belägen vid Rostorpesjön 3,5 km sydost om Pelarne by. Det är en gammal 1600-talsgård där man driver boskapsskötsel och en av byggnaderna hyres ut som vandrarhem/konferenslokal. Kring gården finns vidsträckta betesmarker med solitärträd. Vid gården finns stensatta kanaler och en enkel stenvalvsbro. Vägen förbi gården kantas av en allé med pilträd i den södra delen och ekar i övrigt. Sevedeleden passerar genom västra delen av området.

Flora och fauna

På Rostorps marker finns ett flertal värdefulla betesmarker.

Mellan gården och Rostorpesjön finns Storängen, en artrik hage på 11 hektar. I trädskiktet finns bl.a. ek, ask och lönn. Spår efter hamling kan ses. I hagens fuktigare del växer klibbal. Hagen är till största delen välhävdad men ungefär halva arealen är påverkad av gödsling. Hävdgynnade arter är bl.a. spindelört, ängsvädd, slåttergubbe, bockrot, backnejlika, brudborste, darrgräs, svinrot och nattviol. Brännässlor indikerar gödselpåverkan.

250 m nordväst om gården finns en artrik, 4 ha stor, öppen betesmark. Även denna är välhävdad men ungefär halva arealen påverkad av gödsling. Hävdgynnade arter här är t.ex. stor blåklocka, ängsvädd, bockrot, slåttergubbe, prästkrage och nattviol. Brännässlor och hundkex indikerar gödselpåverkan.

Strax norr om Rostorpesjön finns en mindre hage, nästan helt opåverkad och välhävdad. Här växer bl.a. slåttergubbe, ängsvädd, bockrot, gullviva, jungfrulin, knägräs, stagg, jungfru Marie nycklar och nattviol.

Vid Mörekulla finns en liten hage, välhävdad men tydligt gödlingspåverkad. Av de hävdgynnade arterna kan nämnas jungfrulin, ormrot, prästkrage, stagg, gökblomster samt jungfru Marie nycklar.

Vid Hjortkullen finns två välhävdade och endast svagt gödlingspåverkade hagmarker i en gradient från torr mark till fuktig-våt mark. I fältskiktet växer bl.a. blåsuga, slåttergubbe, backnejlika, jungfrulin, prästkrage, stagg, jungfru Marie nycklar och nattviol.

Stora och Lilla Ekkullen är två ödetorp med husgrunder och stenmursrester. Vid Stora Ekkullen finns en allé med tio lönnar. I hagen som är välhävdad men svagt gödlingspåverkad växer t.ex. backnejlika, bockrot, sommarfibbla och stor blåklocka. Brännässlor och hundkex indikerar gödselpåverkan.

Vid Svenstorp finns en artrik, välhävdad och nästan helt opåverkad hage med några enstaka hagmarksträd i form av lönn, alm och ask. I fältskiktet växer slåttergubbe, ängsvädd, bockrot, kattfot, ormrot, prästkrage, stagg, gökblomster, jungfru Marie nycklar samt nattviol.

Även vid Servekulla och Holmen finns fina betesmarker.

Bevarande av naturvärdena

Beteshävdanden bör upprätthållas. Ytterligare gödsling bör undvikas.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Odlingslandskapet i Kalmar län – bevarandeprogram för Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län, Meddelande 1995:13

Inventering av ängs- och hagmarker. Vimmerby kommun. Lst i Kalmar län informerar 1989:18

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, Jordbruksverket Rapport 2005:1.

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, utdrag ur databasen Tuvan.

St 30 Eldstorp, hagmark och våtmark**Naturvärde:** Klass III**Motiv:** N, H, Z**Naturtyp:** Våtmarkskomplex, hagmark**Areal:** 17,5 ha**Skydd enligt Miljöbalken:****Status:** VMI klass 2, ÄoH klass IV, RBO klass 3**Länsstyrelsens naturvårdsprogram:****Uppdaterat:** 2006-04-10**Ekon. karta:** 6F 7i**Socken:** Pelarne**Beskrivning**

Hemsjön vid Eldstorp är en sänkt sjö, ungefär 2 ha är öppet vatten medan resterande 8 ha har övergått till kärr med fastmattor. Sjön omges i norr och öster av barrskog. På västra och södra sidan finns en beteshage, 7,5 ha stor, mellan vägen och sjön.

Flora och fauna

I sjön växer bl.a. näckrosor, bladvass och säv. I sjön leker grodor och salamandrar. Flera fågelarter häckar vid sjön.

Beteshagen är halvöppen, halva hagen är välhävdad och halva hagen är gödslingspåverkad. Bland de hävdgynnade växterna finns slättergubbe, ängsvädd, backnejlika, bockrot, brudborste, gullviva, knägräs, prästkrage och jungfru Marie nycklar.

Bevarande av naturvärdena

Sjön är igenväxande, möjligen kan man höja vattenståndet något för att behålla den öppna sjöytan. Betestrycket i hagen bör öka. Ytterligare gödsling bör undvikas.

Litteratur och referenser

Våtmarksinventering inom fastlandsdelen av Kalmar län. Naturvårdsverket pm 1787, 1788.

Länsstyrelsen i Kalmar län, Statens naturvårdsverk 1984.

Inventering av ängs- och hagmarker i Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar 1989:18

Odlingslandskapet i Kalmar län Bevarandeplan för Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län Meddelande 1995:13

Ängs- och betesmarksinventering i Kalmar län 2002-2004, Jordbruksverket Rapport 2005:1.

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, utdrag ur databasen Tuvan.

St 31 Våtmarker vid Blågöl**Naturvärde:** Klass I**Motiv:** L, N, H**Naturtyp:** Våtmarkskomplex**Areal:** 14 ha**Skydd enligt Miljöbalken:****Status:****Länsstyrelsens naturvårdsprogram:** Klass I**Uppdaterat:** 2006-04-10**Ekon. karta:** 6F 6j

Beskrivning

Kring Blågöl på gränsen till Hultsfreds kommun utbreder sig ett representativt och mångformigt våtmarkskomplex. Det består av skvattramtallmossar och fattigkärr omväxlande med fastmarksholmar och ett par gölar. Området är helt ostört och ger en känsla av vildmark. Den sammanlagda storleken på området är 37 ha.

Flora och fauna

Bland växterna förekommer kallgräs och tre arter sileshår: rund-, stor- och småsileshår.

Bevarande av naturvärdena

Dikning skulle helt förstöra våtmarkernas naturvärde.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Våtmarksinventering inom fastlandsdelen av Kalmar län. SNV pm 1787 och 1788.

St 32

Gissen

Naturvärde: Klass III

Motiv: N, L, F

Naturtyp: Sjö

Skydd enligt Miljöbalken: SSO, LSO

Status:

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: -

Areal: 160 ha

Uppdaterat: 2006-03-20

Sjöns koordinater enligt SMHI: 63 83 15 – 15 00 78

Avrinningsområde: 67 000 Stångån (Motala ström)

Maxdjup: 16,3 m

Medeldjup: 7,0 m

Höjd över havet: 128,9 m

Ekon. karta: 6F 6j, 6G 6a

Socken: Vimmerby

Beskrivning

Gissen är en näringsfattig sjö belägen ca 2 km sydväst om Storebro samhälle. Sjön omges av barrskog men mellan golfbanan och sjön växer en lövskog och vid sjöns sydvästra strand innanför Näset finns en bergbrant med gammal tall, gammal grov asp samt senvuxna ekar. Området är utpekad som en skoglig nyckelbiotop.

Vid Fårudden, Kvavhult, Gissemåla samt Tobo finns odlad mark. Vid Tobo finns även golfbanan och konferensanläggningen Fredensborg. Vid stranden finns här en smal sandstrand som nyttjas för bad. Mellan Fredensborg och udden vid Gissemålaviken finns ett område med ett fyrtiotal tomter för fritidshus. Längre ut på udden finns ytterligare ca 10 tomter. Många av tomterna är bebyggda.

Gissens FVOF upplåter sjöns vatten till fiske för allmänheten genom försäljning av fiskekort. Det finns uppskattningsvis 75 båtar i sjön varav ett tiotal med motor. Sjön har en hastighetsbegränsning för båtarna.

Flora och fauna

Vid nätprovfiske i kommunens regi 1994 fångades fiskarterna abborre, mört, gädda och sutare. Enligt fiskevårdsområdesföreningen finns även enstaka regnbåge, möjligen härstammande från utsättning i Torngölen.

Vid inventeringen för Smålands flora påträffades bl.a. styvt braxengräs, notblomster, strandranunkel och strandpryl.

Gissen var tidigare en av de bättre flodkräftesjöarna. 1995 drabbades sjön av kräftpest och 1996 planterades signalkräfta in.

Bland fågelarterna märks storlom, kanadagås och gräsand.

Kemisk/fysikalisk status

I slutet av 1970-talet ville fiskevårdsföreningen att sjön skulle kalkas för att motverka den, som man uppfattade situationen då, begynnande försurningen. Projektet beviljades inte några statliga bidrag varför det lades ner.

Sjöns vatten har en god-mycket god buffertkapacitet mot försurning. Vattnet är klart med ett färgtal på 15-50. Sjön är naturligt näringsfattig men tidvis märks påverkan från omgivningarna. Ett prov som innehöll ospecificerade blågröna alger finns dokumenterat från år 1987.

Förutsättningar för bevarande och/eller utveckling av värde

Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka sjöns ekologiska värden negativt. Strandnära avverkningar bör undvikas.

Litteratur och referenser

Databas, Smålands Flora.

Kem/fys Vimmerby kommun, Länsstyrelsen i Kalmar län
NORS, Sötvattenslaboratoriets databas över nätprovfisken

www.skogsstyrelsen.se

Gissens FVOF

St 33 Älsterebäck

Naturvärde: Klass III

Motiv: N, H

Naturtyp: Vattendrag

Skydd enligt Miljöbalken: SSO

Status:

Länsstyrelsens naturvårdsprogram:

Längd: 1,9 km

Uppdaterat: 2006-02-23

Ekon. karta: 6G 6a

Koordinater: 63 84 25 – 15 01 80

Beskrivning

Älsterebäck rinner från sjön Gissen, ca 2 km sydväst om Storebro, till Storebro damm. Vattendragets fallhöjd är 17 meter. Den övre sträckan på ca 400 meter är omgrävd och rätad. Här flyter vattnet lugnt. Här finns också ett fiskgaller. Resten av bäcken är försiktigt eller kraftigt rensad och här strömmar vattnet. Vid bäckens passage av Strandvägen finns en vägtrumma som anlagts så att den utgör ett vandringshinder för fisk. Den närmaste omgivningen präglas av dels skogsmark och våtmark men även av golfbanan i bäckens övre lopp. I den allra nedersta delen gränsar bäcken till bebyggelse och en industri-tomt.

Flora och fauna

Tillgång på lämpliga lek- och uppväxtområden för öring är mycket hög liksom andelen död ved. Åns beskuggning är god. Dessa faktorer indikerar en rik bottenfauna.

Kemisk/fysikalisk status

Inga vattenprover har tagits.

Bevarande av naturvärdena

Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka sjöns ekologiska värden negativt. Strandnära avverkningar bör undvikas. Rensning bör inte företas på strömsträckorna.

Litteratur och referenser

Biotopkartering Stångån 2000. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar 2001:3.

St 34 Gebo-Algutstorp, blandlövhagar

Naturvärde: Klass II

Motiv: N, B, K

Naturtyp: Hagmark

Areal: 71 ha

Skydd enligt Miljöbalken:

Status: ÄoH klass II, RBO klass 2

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: Klass II

Uppdaterat: 2006-05-03

Ekon. karta: 6F 8j

Socken: Vimmerby

Beskrivning

Gebo-Algutstorp ligger ca 4 km väster om Vimmerby tätort.

Här finns ett delvis välhävdad odlingslandskap, varav ca 25 ha betesmark.

Bebyggelsen ligger i höjdläge med vidsträckt utsikt åt väster och söder ut över Gebosjön.

Inom området finns talrika odlings- och röjningsrösen av klart ålderdomlig prägel. En delvis bevarad fägata leder från den sydligaste ladugården ned till ängsmarkerna vid sjön.

Här finns gott om trädgårdsgårdar och stenmurar.

Flora och fauna

Vid Gebo och ner mot Gebosjön finns en 14 ha stor beteshage som är ganska välhävdad men tydligt gödselpåverkad. Nordost om byn finns en artrik, drygt 7 ha stor beteshage som ligger på fastigheterna Gebo och Algutstorp. Hagen är välhävdad och endast till en mindre del gödningspåverkad. Här påträffas bl.a. slättegubbe, ängsvädd, bockrot, darrgräs, jungfrulin, prästkrage, solvända, stagg och svinrot. Tidigare har noterats arter som kattfot, jungfru Marie nycklar och spindelört.

I nordöstra delen av Algutstorps marker finns en artrik 3 ha stor beteshage. Här växer bl.a. blåsuga, slättegubbe, ängsvädd, bockrot, gullviva, skogsnäva, solvända och stagg.

Längs vägen ner mot sjöns utlopp, på östra sidan växer bl.a. smörbollor.

Förutsättningar för bevarande och/eller utveckling av värde

Hagarna måste fortsätta att betas. Ytterligare gödsling bör undvikas.

Litteratur och referenser

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997.

Odlingslandskapet i Kalmar län – bevarandeprogram för Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län, Meddelande 1995:13

Inventering av ängs- och hagmarker. Vimmerby kommun. Lst i Kalmar län informerar 1989:18

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, Jordbruksverket Rapport 2005:1.

Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, utdrag ur databasen Tuvan.

St 35 Gebosjön

Naturvärde: Klass III

Motiv: N, F

Naturtyp: Sjö

Skydd enligt Miljöbalken: SSO

Status:

Länsstyrelsens naturvårdsprogram:

Areal: 20 ha

Uppdaterat: 2005-02-23

Sjöns koordinater enligt SMHI: 63 91 78 – 14 98 48

Avrinningsområde: 67 000 Stångån (Motala ström)

Ekon. karta: 6F 8j

Maxdjup: 11,3 m

Medeldjup: 3,8 m

Höjd över havet: 145,2 m

Beskrivning

Gebosjön är en liten klarvattensjö belägen ca 5 km sydväst om Vimmerby tätort. Norr om sjön passerar den gamla banvallen till järnvägen Vimmerby-Ydrefors. Norr om sjön ligger också byn Gebo på sydslutningen. Vid sjöns östra ände ligger några fritidshus och något permanent boende. I övrigt omges sjön av barrskog. Sjöns utlopp rinner till Skiresjön och bäckens fallhöjd är 19 meter på 1,5 km.

Flora och fauna

Sjön besöks ofta av storlom som möjligen häckar också. Vegetationen är gles med bl.a. bladvass, säv, näckrosor och vekt braxengräs.

Kemisk/fysikalisk status

Sjöns vatten har en god buffringskapacitet mot försurning. pH ligger ofta på runt 7,0 och alkaliniteten ligger oftast över 0,30 mekv/l. Vattnet är mycket klart med ett färgtal på ca 25 och siktdjupet har någon gång uppmätts till drygt 6 meter. Närsaltshalterna har inte mätts regelbundet men omgivningsfaktorer indikerar ett näringsfattigt vatten.

Bevarande av naturvärdena

Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka sjöns ekologiska värden negativt. Strandnära avverkningar bör undvikas.

Litteratur och referenser

St 36 Skiresjön

Naturvärde: Klass II

Motiv: B, N, G

Naturtyp: Sjö

Areal: 81 ha

Skydd enligt Miljöbalken: SSO, LSO

Status:

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: klass II (obj 47)

Uppdaterat: 2006-10-20

Sjöns koordinater enligt SMHI: 63 91 20 – 15 00 30

Avrinningsområde: 67 000 Stångån (Motala ström)

Maxdjup: ca 42 m

Medeldjup: m

Höjd över havet: 126,5 m

Ekon. karta: 6F 7j, 6F 8j, 6G 8a

Socken: Vimmerby

Beskrivning

Skiresjön är belägen vid Knabbarp ca 4 km sydväst om Vimmerby tätort. På sjöns östra sida är marken uppodlad medan barrskogen dominerar i övrigt.

Vid sjöns norra ände finns banvallen från järnvägen som gick mellan Vimmerby och Ydrefors kvar.

Två åsar med nord-sydlig riktning slutar båda som näs en bit ut i sjön. Längs västra stranden sträcker sig en ås i form av ryggformade kullar. Mellan Skiresjön och Skiregöl antar åsen ryggform och höjer sig femton meter över omgivningen. Åsen sticker ut som en udde i sjön. Sjöns botten utgörs ofta av block, sten, grus och sand. Vid utlopp, inlopp samt på litet större djup är bottnarna mjuka.

Flora och fauna

Vid nätprovfiske i augusti 2006 påträffades förutom abborre, gädda, mört och siklöja ett exemplar av den i insjöar mycket ovanliga hornsimpan. Den senare har hittills påträffats i endast drygt 30 insjöar i Sverige.

Signalkräfta har planterats in.

Vegetation: Notblomster, strandpryl, löktåg, hårslinga, mycket sparsamt med bladvass och säv. Kransalgen papillsträffe, *Chara delicatula*, växer sparsamt på ganska grunt vatten i Skiresjön.

Storlom häckar i sjön.

Kemisk/fysikalisk status

Skiresjöns vatten har en god buffringsförmåga mot försurning. Vattnet är mycket klart med ett färgtal på 10-25 och ett siktdjup på 5-8 meter. Sjön är näringsfattig.

Bevarande av naturvärdena

Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka sjöns ekologiska värden negativt. Strandnära avverkningar bör undvikas.

Litteratur och referenser

Fritz Henriksson, Knabbarp

Bo Delling, Naturhistoriska riksmuséet

St 37

Kvarnbäcken

Naturvärde: Klass III

Motiv: N, K, H

Naturtyp: Vattendrag
Skydd enligt Miljöbalken: SSO
Status:
Länsstyrelsens naturvårdsprogram:
Ekon. karta: 6G 8a
Koordinater: 63 92 01 – 15 01 85

Längd: 2,1 km

Uppdaterat: 2006-02-23

Beskrivning

Kvarnbäcken avvattnar Skiresjön som är belägen ca 4 km sydväst om Vimmerby tätort. Bäckens rinner genom barrskog och lövkärr för att sedan rinna ut i jordbruksmarken väster om Åkebo. Sammanflödet med Stångån sker ca 200 meter norr om Åkeborondellen. Bäckens till stor del rensad på sten och block och vissa delar utmed den gamla järnvägsbanken (Vimmerby-Ydrefors) har stensatts. Vissa partier är tämligen orörda. Bottnarna är för det mesta grusiga eller sandiga. På orörda delar ligger block och sten i bäckfåran och utgör en mycket fin miljö för fisk och andra djur. Mellan utloppet från Skiresjön och trumman under riksväg 33 är bäckens fall måttligt, flödet lugnt och här finns på en stor del av bottnarna grenar och löv som inte brutits ner. Nedströms trumman vid riksväg 33 faller bäcken mer och här har det organiska materialet sköljts bort. Där Kungsvägen passerar bäcken finns två gamla stenalvsbroar kvar tillsammans med rester av en uppdämning. Nedströms denna passage rinner bäcken genom ett stort kärr. Marken lutar bra och vattnet strömmar genom området. Här är bäcken endast försiktigt rensad på sten och block.

Den sammanlagda fallhöjden för bäcken är ca 22 meter. Bäckens lutning är ca 1,0 %.

Flora och fauna

Bäckens bra skuggad längs hela sträckan ner till jordbruksmarken där skuggningen försvinner. Närmast bäcken växer björk och al samt gran. På vissa sträckor finns även tall nära bäcken. Skogen är för det mesta äldre och varierande. Här finns några äldre aspar och även äldre gran, tall och björk. Det är vanligt med revlumner och mossor. I bäcken växer på några ställen en nateväxt. Spår efter signalkräftor kan ses i den övre delen.

Kemisk/fysikalisk status

Vattnet är mycket klart. Vattenprover har inte tagits i bäcken men Skiresjöns vatten är näringsfattigt och har god buffringskapacitet mot försurning.

Bevarande av naturvärdena

Strandnära avverkningar bör undvikas. Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka bäckens ekologiska värden negativt.

Litteratur

St 38 **Ås norr om Borstingen**

Naturvärde: Klass II

Motiv: N, L

Naturtyp: Geologisk formation

Areal: ha

Skydd enligt Miljöbalken:

Status: ÖGI klass I, GISGU klass 2

Länsstyrelsens naturvårdsprogram: klass II

Uppdaterat: 2006-05-23

Beskrivning

Mellan sjöarna Barngölen och Borstingen sträcker sig en barrskogsbevuxen, ryggformad ås med en basbredd på 40 meter och en höjd som varierar mellan åtta och tolv meter över omgivningen. Södra delen av åsen bildar en drygt 100 meter lång udde ut i Borstingen.

Åsen norr om Borstingen

Foto: Björn Holm

Flora och fauna

Uppe på åsen växer tall medan det i åssluttningarna växer mest gran.

Bevarande av naturvärdena

All täkt bör undvikas.

Litteratur

Natur i Östra Småland, Länsstyrelsens i Kalmar naturvårdsprogram 1997

Översiktlig grusinventering Vimmerby kommun. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar 1985:3

Grusinventering Vimmerby kommun, SGU 2005.

St 39 **Borstingen**

Naturvärde: Klass III

Motiv: N, F, L

Naturtyp: Sjö

Skydd enligt Miljöbalken: SSO, LSO

Status:

Areal: 64 ha

Länsstyrelsens naturvårdsprogram:
Sjöns koordinater enligt SMHI: 63 93 97-15 06 74
Avrinningsområde: 67 000 Stångån (Motala ström)

Uppdaterat: 2006-04-25

Maxdjup: 16 m
Medeldjup: 4,4 m
Höjd över havet: 134,4 m
Ekon. karta: 6G 8b

Socken: Vimmerby,
Frödinge

Beskrivning

Borstingen är en klarvattensjö belägen ca 3 km öster om Vimmerby tätort. Sjöns omgivning domineras av barrskog. Både vid sjöns västra strand och den södra finns fritidshus och några permanentboenden. Vid södra stranden ligger också Apollo-stugan, en lokal för frisksportare. Vid västra stranden finns ett område som används för friluftsupervisning av skolor i Vimmerby. Vid norra stranden finns en mycket värdefull geologisk formation (Se St 38). Fisket upplåts till allmänheten genom försäljning av fiskekort.

Flora och fauna

Vid nätprovfiske 1963 fångades abborre, mört, gädda och sutare. Lake uppgavs förekomma. Under 1940-talet planterades sikyngel ut några gånger. Utsättningen har inte haft något lyckat resultat. 1960 planterades flodkräfta ut. Vid provfiske 1994 fångades samma arter som 1963. Storlom häckar regelbundet

Vid inventeringen för Smålands flora påträffades bl.a. notblomster, sylört, strandpryl, trubbnate, ålnate, gropnate, säv, bred kaveldun, svalting, sjöfräken, bladvass, gul näckros, vit näckros, gäddnate, hårslinga, knappsäv, topplösa, strandlysing, flaskstarr, bunkestarr, besksöta, frossört, kråklöver och mannagräs.

Kemisk/fysikalisk status

Vid Vattenvårdsförbundets provtagningar av kvicksilver i gädda hade Borstingens gäddor halter som är runt det värde på 0,5 mg/kg fiskmuskel där man kan äta fisk utan inskränkning. Det behövs dock fler undersökningar för att få en bättre bild av tendensen.

Borstingens vatten har en hög buffringskapacitet mot försurning. Sjön är något näringsrik med låga fosforhalter och måttliga kvävehalter. Vattnet är klart med tämligen stort siktdjup.

Bevarande av naturvärdena

Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka sjöns ekologiska värden negativt. Strandnära avverkningar bör undvikas.

Litteratur och referenser

Rapport om kvicksilver i Kalmar läns sjöar och kustvatten. Kalmar läns Luftvårdsförbund 1991

Provfisken i sjöar 1930-1993. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar 1994:11.

Borstingens FVOF

St 40 **Älen**

Naturvärde: Klass III

Motiv: F, N
Naturtyp: Sjö

Areal: 17 ha

Skydd enligt Miljöbalken: SSO

Status:

Länsstyrelsens naturvårdsprogram:

Ekon. karta: 6G 8b

Uppdaterat: 2006-02-01

Socken: Vimmerby

Sjöns koordinater enligt SMHI: 639106-150715

Avrinningsområde: 67 000 Stångån (Motala ström)

Maxdjup: 21,2 m

Medeldjup: 7,7 m

Höjd över havet: 133,4 m

Beskrivning

Älen är en näringsfattig och djup sjö belägen ca 5 km sydost om Vimmerby tätort. Sjön omges av barrskog och stränderna är omväxlande flacka och branta med klippor och hållar. Bottnarna är mest hårda och vegetationen är sparsam. Älen är försurningskänslig och ingår i länets kalkningsprogram.

En fiskevårdsområdesförening har bildats för sjön: Älens FVOF. Man arrenderar ut fiskevattnet till Näckens flugfiskeklubb som upplåter fiskevattnet till allmänheten. Det är bara tillåtet med flugfiske.

Flora och fauna

Nätprovfiske år 2000: Abborre, gädda och mört fångades tillsammans med regnbåge.

Regnbåge sätts kontinuerligt ut för sportfiske i sjön. Ett svagt bestånd av kräftor finns också i Älen. Nätprovfisket visar ett individfattigt fisksamhälle med låg biomassa vilket är normalt för en djup och näringsfattig sjö som Älen.

Vegetationen utgörs av små bestånd av starr, sjöfräken samt gula och vita näckrosor.

Undervattensvegetationen utgörs av enstaka hårslinga och enstaka vattenblåddra. Här växer även löktåg.

Kemisk/fysikalisk status

Älen kalkades första gången 1995. Före detta år bedömdes sjön som försurningskänslig med låg alkalinitet och lågt pH-värde. Efter första kalkningstillfället har alkalinitet och pH ökat till en tillfredsställande nivå.

Sjön är näringsfattig.

Naturvärdesbedömning

Älen är en näringsfattig sprickdalssjö med betydelse för friluftslivet.

Bevarande av naturvärdena

Kalkningsinsatserna måste fortgå. Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka sjöns ekologiska värden negativt.

Litteratur och referenser

Älens FVOF, Lars Thörne

Kalkningsplan för Kalmar län 2001-2006. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, Meddelande 2000:17

Nätprovfiske i Kalmar län 2000. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar Meddelande 2001:10

St 41 Nossen

Naturvärde: Klass III

Motiv: F, N

Naturtyp: Sjö

Skydd enligt Miljöbalken: SSO

Status:

Länsstyrelsens naturvårdsprogram:

Sjöns koordinater enligt SMHI: 639201-150532

Avrinningsområde: 67 000 Stångån (Motala ström)

Areal: 69 ha

Uppdaterat: 2006-02-01

Ekon. karta: 6G 8b

Maxdjup: 13,8 m

Medeldjup: ca 4 m

Höjd över havet: 118,3 m

Socken: Vimmerby

Beskrivning

Nossen är en mesotrof och måttligt djup sjö belägen ca 2 km sydost om Vimmerby tätort. Sjön omges av barrskog och stränderna är omväxlande flacka och branta. Bottnarna är mest mjuka men närmast stränderna finns block, sten, grus och sand. Drygt 50 fritidshus finns i sjöns omedelbara närhet. Intill Nossens nordöstra strand finns Nossenbadens camping och här finns en av Vimmerby kommuns två EU-badstränder (>75 badande/dag). En fiskevårdsområdesförening har bildats för sjön, Nossens FVOF, som upplåter fiskevattnet till allmänheten.

Flora och fauna

Nätprovfiske år 1996: Abborre, mört, gädda, gers, braxen och benlöja fångades. Ett bestånd av signalkräfter finns också i Nossen. Kräftpest drabbade det tidigare mycket starka flodkräftebeståndet i sjön 1987.

Övervattensvegetationen domineras av bladvass men även sjöfräken är vanlig. I norra viken växer bladvass, bredkaveldun, sjöfräken samt gäddnate och något gul näckros. På vindexponerade stränder växer ofta knappsäv och notblomster.

Naturvärdesbedömning

Nossen är en sjö med stor betydelse för friluftslivet.

Kemisk/fysikalisk status

Nossens vatten har en mycket god buffringsförmåga mot försurande ämnen. Sjöns näringsstatus är oklar.

Kvicksilverhalten i fisk är något under den högsta rekommenderade för föda, 0,40-0,45 mgHg/kg fisk.

Förutsättningar för bevarande och/eller utveckling av värde

Det finns en risk för övergödning. Utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter kan påverka sjöns ekologiska värden negativt.

Litteratur och referenser

Nossens FVOF

Rapport om statusundersökning i vissa sjöar i Vimmerby Kommun. 1972. Bengtsson, Roland, Enell, Magnus.
Sjöklassificering i Vimmerby kommun. Elever på Miljö- o naturresurslinjens årskurs 3, Högskolan i Kalmar 1988.

Vimmerby kommun

Stadshuset

598 81 VIMMERBY

0492-76 90 00, vxl

0492-76 90 98, fax

www.vimmerby.se